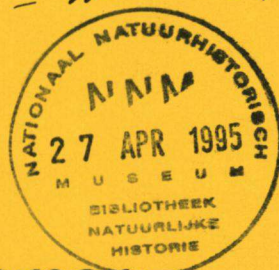

DE KORHAAN

Aves

Jaargang 29, Nummer 2
April 1995

In dit nummer:

- * Jac.P. Thijsse en het Naardermeer
- * De "eerste" Ooievaar van 1995
- * Nieuwe vogelkijkhut aan Eemmeer

VOGELWERK GROEP HET GOOI EN OMSTREKEN

DE KORHAAN

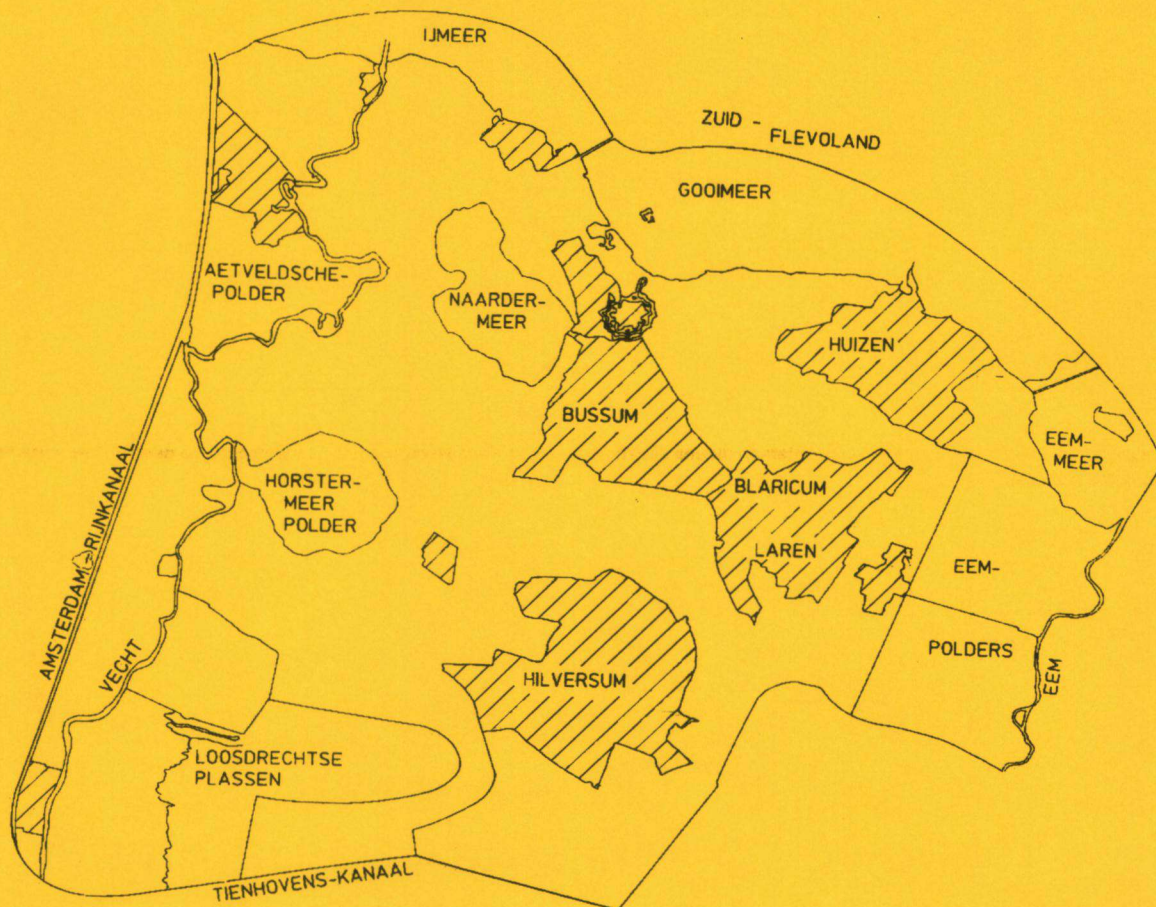
Verenigingsorgaan van de Vogelwerkgroep Het Gooi en Omstreken.
Verschijnt 5x per jaar.

Redactie	: Wim Duurland Willem-Jan Hoeffnagel Pieter Schut Ruud Willemstein	
Redactieadres	: Menno Simonszhof 84 1216 LM Hilversum	035-217222
Verzending en ledenadministratie	: Bep Dwars-Van Achterbergh Prinsenstraat 15 1211 LS Hilversum	035-233973
Advertenties	: Jacques Meijer Molenpad 19 1381 EC Weesp	02940-16502
Druk	: Grafisch Centrum Tomingroep, Hilversum.	

Het overnemen van artikelen is uitsluitend toegestaan na overleg met de redactie.
De redactie behoudt zich het recht voor artikelen voor plaatsing te weigeren.
De auteurs zijn zelf voor de inhoud van hun artikelen verantwoordelijk.

Inleveren copy: uiterlijk 15 juni.

ISSN: 0929-8762

Het werkgebied van de Vogelwerkgroep Het Gooi en Omstreken

Inhoud

Van de voorzitter	34
Vereniging Natuurmonumenten al 90 jaar nodig	35
Natuurmonumenten begon te bloeien aan het Naardermeer	35
Purperreiger in Naardermeer had moeilijk jaar in 1993	38
Nieuwe vogelkijkhut aan Eemmeer feestelijk geopend	39
Eukenberg: Nieuwe trektelpost bij het Gooimeer	40
Afscheid van secretaris Pon Ruiter	40
Aankomst van de Gierzwaluw in Gooi en omstreken in 1994	41
Werkgroep Gierzwaluwen heeft eigen blad: Apus	42
Ooievaar overwintert in Rietpolder bij Muiden	43
De Putter was al bekend bij Grieken en Romeinen	44
De Putter in het broedseizoen	45
Slaapplaatsen van meeuwen in Gooi en omstreken onderzocht	47
Vogelobservatiehut Laarder Wasmeer staat weer open	53
Eempoldertellingen in 1994	54
Noordhollandse vogelwerkgroepen blijven bij elkaar	55
Nestkasten zorgen voor goede resultaten van Kerkuil in 't Gooi	56
Verslag Algemene Ledenvergadering 23 maart 1995	57
Koereiger: Om niet of iets?	58
Programma	59
Mutaties ledenbestand	60
Ontvangen Literatuur	61
Haantjes	62
Handen af van jonge vogels	62
Veldwaarnemingen	63

Van de voorzitter

Het bekende gezegde "Een nieuwe lente, een nieuw geluid" is dit keer zeer van toepassing op de activiteiten van onze vogelwerkgroep. Dat blijkt uit tal van activiteiten, waarvan ik er in dit stuk enkele onder uw aandacht wil brengen.

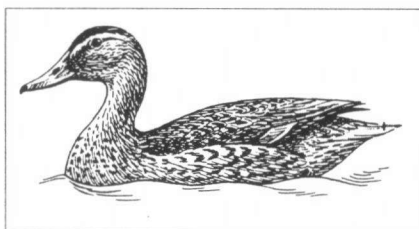
Zoals u misschien in De Gooi en Eemlander heeft gelezen, bestaat er een kans dat onze vereniging in aanmerking komt voor "woonruimte" in het gebied van het Goois Natuurreservaat, tussen Hilversum en Bussum. GNR heeft in dit waterwingebied bij Crailoo langs de Lage Naarderweg het sportcomplex in eigendom gekregen. Waar nu nog hockey, tennis en cricket wordt beoefend, wil het Goois Natuurreservaat de natuurfunctie weer terugbrengen.

Het clubhuis De Kameleon blijft in elk geval staan en het GNR zoekt nu een natuurvereniging, die van dit clubhuis gebruik wil maken.

Wie dit clubhuis, gelegen midden in een natuurgebied in het hart van ons werkgebied kent, zal begrijpen dat ons bestuur zeer geïnteresseerd is in de suggesties die door rentmeester Korten gedaan zijn. Het bestuur zal op korte termijn een gesprek hierover met de heer Korten aanvragen. U begrijpt: wij houden u op de hoogte.

De samenstelling van het activiteiten-programma van de vogelwerkgroep dat in elk nummer van de Korhaan staat afgedrukt, wordt zoals de meeste leden wel zullen weten, verzorgd door Joke van Velsen. Helaas komt het wel eens voor dat informatie niet of pas zeer laat aan haar wordt doorgegeven, zodat zij vaak zelf moet gaan informeren, hetgeen natuurlijk weer veel

extra werk oplevert. Daarom wordt ieder die informatie heeft voor het programma verzocht dat zo snel mogelijk door te geven, zodat tijdig kan worden begonnen met de samenstelling van het programmaoverzicht.

Wilde eend

Op 6 maart 1995 kwam voor de eerste maal de nieuwe ledenraad van SOVON bijeen in het kantoor van de vereniging te Beek-Ubbergen. De ledenraad vervangt het voormalige Algemeen Bestuur van SOVON en is formeel het hoogste bestuursorgaan van deze organisatie, waarvan behalve vele individuele leden, ook de meeste vogelwerkgroepen en een aantal andere natuurbeschermingsorganisaties zijn aangesloten. Ik zelf ben lid van die ledenraad namens de Vogelwacht Utrecht en de Vogelwerkgroep Het Gooi en Omstreken, die beiden werkzaam zijn in SOVON District 10. Het bestuur van SOVON hoopt dat door werking van een nieuw huishoudelijk reglement en de daaruit voortvloeiende nieuwe organisatie, de banden met de vele medewerkers in het veld beter behartigd kunnen worden.

Onlangs is het tweede nummer van De Smient uitgekomen. Dit is de nieuwe nieuwsbrief van de SVN, de Samenwerkende Vogelwerkgroepen Noord-Holland, waarvan ook wij lid zijn. In dit nummer wordt onder andere

aandacht besteed aan een mini-enquête onder de aangesloten vogelwerkgroepen over de jacht op vossen. Tijdens de Algemene Bestuursvergadering van de SVN op 15 maart, bleek dat er nog geen definitieve conclusie was te trekken uit de resultaten, zodat het officiële gezamenlijke standpunt in deze kwestie nog even op zich moet laten wachten. Tijdens de vergadering werd overigens ook Wim van de Schot voorgesteld, die nu in SVN-verband het natuurbeschermingswerk zal ondersteunen en de contacten zal gaan onderhouden met de aangesloten VWG's. Wim is al jaren actief bij de Vogelwerkgroep Amsterdam en heeft sinds kort het werk van Peter Pover overgenomen, die het werk bij SVN en het Knobbelzwanenplatform heeft beëindigd en een baan in het onderwijs heeft aanvaard. Ik wil hierbij Peter nog eens bedanken voor zijn inzet en wens zijn opvolger, Wim van de Schot, veel succes in deze nieuwe job.

Tenslotte wil ik alle leden nog eens wijzen op onze enquête, waarover ik ook in de vorige Korhaan al schreef. Een verheugend groot aantal leden heeft inmiddels de enquête ingevuld en bij één van de bestuursleden ingeleverd. Leden die dit nog niet hebben gedaan wil ik vragen dit alsnog te doen. Het kan nog tot eind deze maand. Doe ook mee, want het is in het belang van de toekomst van onze vogelwerkgroep.

ROB KOLE

Op 22 april 1905 werd in Artis in Amsterdam de Vereniging Natuurmonumenten opgericht en deze bestaat nu dus 90 jaar. Voor Natuurmonumenten aanleiding voor een grootse ledenwervende campagne om het doel en het werk van de vereniging onder de aandacht te brengen van mensen die hier nog weinig of niets van af weten.

Vanaf begin april ligt de aandacht vooral op het praktische werk rond het terreinbeheer en de mogelijkheden voor leden, maar op 75% van de terreinen

ook voor niet-leden, om daarvan te genieten. Deze jubileumactie werd bekroond met twee avondvullende TV-uitzendingen op zaterdag 22

en zondag 23 april vanaf 20.00 uur.

Vanaf de eerste aankoop (het Naardermeer in 1905) tot de meest recente verwerving (de Sint Pietersberg in februari j.l.) zijn de activiteiten van Natuurmonumenten sterk toegenomen. Verspreid over alle provincies beheert natuurmonumenten inmiddels 70.000 hectare. Vooral voor diegenen onder ons die nog geen lid zijn van Natuurmonumenten willen wij graag de aandacht vestigen op deze jubileumviering.

Deze maand beginnen de festiviteiten rond het negentigjarig bestaan van de "Vereeniging tot behoud van Natuurmonumenten". De aanleiding van de oprichting van de vereniging ligt in ons werkgebied: het Naardermeer. Oprichter Jac P. Thijsse, die precies vijftig jaar geleden overleed, schreef in het prachtige Verkade-album "Het Naardermeer" (1912) hoe het allemaal begon.

Jac. P. Thijsse

Natuurmonumenten begon te bloeien aan het Naardermeer

Ik weet niet hoe het met meisjes is, maar jongens in elk geval zijn grote liefhebbers van rondzwerfen, van 't doen van ontdekkingstochten, het aanleggen van verzamelingen of dagboeken, het maken en bestuderen van landkaarten en meer dergelijk gedoe. In je heel prille jeugd heb je wel een grote voorliefde voor het vreedzaam bedrijf van orgelman of de regelmatige bezigheid van een tramconducteur, maar later word je jager, rover of ontdekker.

Wat mij betreft, ik ben begonnen te zwerfen zo gauw ik lopen kon, want we woonden vlak bij de Brabantse hei en bij de Maas, die altijd stroomde. Maar 't was

pas in Amsterdam dat mijn zwerflust zich het meest ontwikkelde, want ik had toen al wat meer geleerd, ook boeken gelezen van Aimard, Cooper, Mayne Reid en Jules Verne, en toen was er natuurlijk geen houden meer aan.

Al heel gauw had ik in de gaten dat de sloten, moerassen, weiden en dijken in de omgeving van de hoofdstad onuitputtelijke rijkdommen bevatten voor een jongen die wat wou zien en vinden. Hier sloeg ik ook aan 't landkaarten maken. We werkten met z'n tweeën en hadden het plan opgevat om eventjes een kaart te tekenen van Amsterdam en omgeving, zo ver als je in één

dag flink stappend heen en weer kunt komen. Geen dijkje of voetpad tussen Aalsmeer, Bussum en Monnikendam bleef onbetreden, we kregen buurtjes en landschappen te zien, waarvan we het bestaan nimmer hadden vermoed.

Wonderland

Nu lag in ons gebied ook het Naardermeer. Vanuit Muiderberg en Ankeveen hadden we al enkele malen de ringdijk ervan bereikt, maar we wilden graag een duidelijk beeld hebben van de plassen en de moerassen zelf, waartoe de toegang overal streng verboden bleek te zijn. Toen namen we een kloek be-

sluit en richtten tot de toenmalige eigenaar, een heel beroemd tweede kamerlid, het verzoek of we enige malen het meer mochten rondvaren. Op zeer gulle wijze werd ons dat toegestaan. En zo begonnen mijn talrijke omzwervingen door dit wonderland. Het Naardermeer is hoogstwaarschijnlijk evenals de Ankeveense-, Kortenhoefse-, Loosdrechtse- en Tienhovense plassen ontstaan, doordat men daar het laagveen heeft weggebaggerd om er turf van te maken. Dat is al begonnen in de middeleeuwen en duurde hier en daar nog voort tot in de zeventiende eeuw. Toen Pieter Corneliszoon Hooft Drost van Muiden en Baljuw van Gooiland was, had hij telkens kwesties te beslechten met lieden, die aan de Gooise kant zonder permissie turf gingen baggeren. In diezelfde tijd valt ook de eerste poging tot droogmaking van het Meer. Men had toen zulke grote winsten behaald met het droogleggen van Beemster, Schermer, Wormer, Heerhugowaard en nog veel andere, kleinere meertjes, dat men het nu overal wel wilde proberen. Adriaan Leeghwater liep rond met plannen om zelfs het grote Haarlemmermeer droog te malen en rondom het Naardermeer, dat vijftwintigmaal zo klein was, verzezen windmolens, die het in betrekkelijk korte tijd leegmaalden. De ondernemers hadden er niet lang plezier van. Tijdens het beleg van 's Hertogenbosch in 1629 deden de Spanjaarden hun inval over de Veluwe en toen werd gelast het Meer weer vol te laten lopen in verband met de veiligheid van Muiden, Weesp en Amsterdam. Toen het gevaar geweken was, vroegen de eigenaars een schadeloosstelling, maar aan een nieuwe poging tot

Jac.P. Thijssse in 1935 (Foto Natuurmonumenten)

droogmaking hebben zij zich niet meer gewaagd.

Lepelaars

Op het eind van de vorige eeuw, in 1880, probeerde men het nog eens, ditmaal met stoom. Aan de noordzijde van het Meer werd een krachtige machine geplaatst, die pompte dag en nacht en binnen korte tijd kwam de bodem weer te voorschijn. Alleen het zuidoostelijke gedeelte, door een kade van de rest van 't

Meer gescheiden, bleef in onveranderde toestand. Dat was maar goed ook, want in de rietbossen van dat gedeelte hadden zich juist de Lepelaars gevestigd, die vroeger in vele delen van Holland veilige broedplaatsen hadden gevonden, maar telkens door bedijkingswerk verdreven waren. Ze zochten hun toevlucht in het Horstermeer, maar in 1880 werd ook het Horstermeer drooggelegd. De Horstermeerse Lepelaars, tweehonderd in getal,

vestigden zich toen in het Naardermeer.

Maar het duurde niet lang of polderjongens stapten op hun lange waterlaarzen naar de nesten en roofden zowat alle eieren en jongen. Dat kon natuurlijk zo niet stand houden en 't was te verwachten dat in 't volgend jaar, als het drooggelegde Meer veranderd zou zijn in boerderijen, de gelegenheid tot nestelen volmaakt onveilig zou zijn. Toen in 't volgend jaar de Lepelaars uit hun winterverblijf, de Nijldelta, weergekeerd waren naar hun bedreigde broedplaatsen, vonden ze tot hun grote blijdschap en verbazing het Meer weer in z'n oude toestand, overal weer mooi blinkend water. Wat was er gebeurd? De grootste vijand van elke droogmakerij is het water dat uit de grond opwelt. De welen in het Naardermeer bleken zo talrijk en zo krachtig, dat het stoomgemaal voortdurend moest pompen om de polder droog te houden en dat kostte schatten geld, zoveel zelfs, dat de opbrengsten van het Meer die onkosten niet konden vergoeden. Toen dit eenmaal goed en wel duidelijk was gebleken, besloten de eigenaars van de gehele onderneming af te zien. Het stoomgemaal werd stopgezet en in een week tijd was het gehele Meer weer blank water. Eerst was alles nu een kale watervlakte. Maar zeer spoedig kwamen de water- en moerasplanten bezit nemen van het gebied. Op de ondiepe gedeelten schoot het riet op, dichter en krachtiger dan het ooit had gestaan, en weldra vertoonden zich ook overal rietgrassen en biezen en de hele bloemenwereld van het moeras.

Rode Reigers

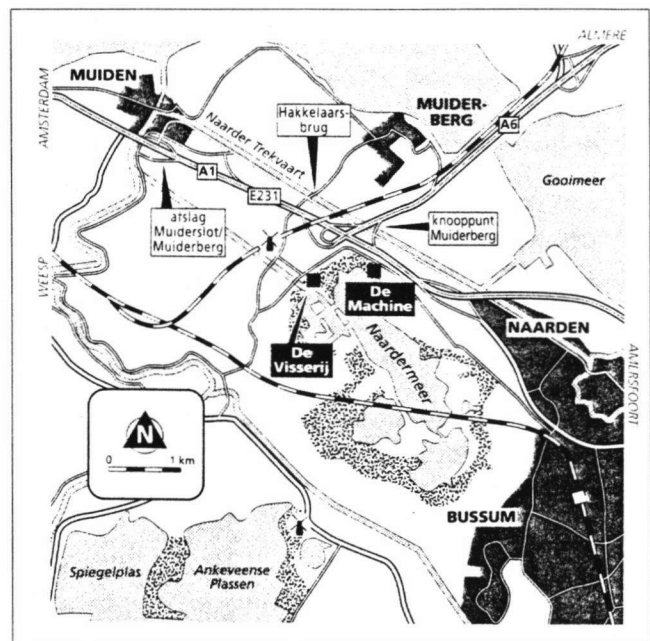
Maar het meest in hun schik waren natuurlijk de vogels. De

Lepelaars zagen weer water naar alle kanten en mochten nu hopen verschoond te blijven van verdere polderjongens-aanvalen. Rode reigers (Purperreigers - red.) kwamen bouwen in het riet, meeuwen en sterntjes langs de sloten en vaarten. Overal bouwden koeten hun nesteilanden en kleine vogeltjes van allerlei soort gingen huizen in de hoge kruiden van het moeras. Tien jaar na de mislukte droogmaking was het Naardermeer alweer een rijke wildernis en u kunt begrijpen dat ik er mijn hart ophaalde. Vooral de Lepelaars en de Rode reigers zijn er belangrijk, want die komen bijna nergens anders in heel West-Europa voor. Alle Nederlandse vogelkundigen en veel buitenlanders kwamen dan ook van tijd tot tijd daar een kijkje nemen, want de gelegenheid tot studie is daar uniek.

Nu kunt u begrijpen hoe ontsteld wij waren, toen op een mooie dag de kranten het bericht brachten, dat de gemeente Amsterdam van plan was het Naardermeer aan te kopen om er een bergplaats voor vuilnis van te maken. Het zou dan eenvoudig met huisvuil worden dichtgeplempt. Op zichzelf was dat plan nog zo kwaad niet, maar waarom moesten ze daarvoor nu juist een meer nemen, dat voor de natuurkenners om zo te zeg-

gen het belangrijkste van de wereld was? Het was een heel mooie gelegenheid, heel gemakkelijk en voordelig. En als het om voordeel te doen is, dan wordt in vele gevallen de mooie natuur heel blijmoedig opgeofferd.

Gelukkig heeft het zover niet hoeven komen. Het plan werd in de Amsterdamse raad afgestemd en juist tezelfder tijd was er een vereniging opgericht, die zich ten doel stelt, om overal in het land de plekje, die om hun natuurschoon, om hun planten en dieren buitengewoon belangrijk zijn, te behouden. Die vereniging heet Vereniging tot behoud van Natuurmonumenten. Eerst vonden de mensen dat een hele malle naam en ik zal ook niet zeggen, dat iemand, die nooit van die dingen gehoord heeft, uit die naam dadelijk zal opmaken, met wat voor schone zaak hij te doen heeft. Maar als je eenmaal weet, dat die vereniging in de korte tijd van haar bestaan nu al het Naardermeer, de grote bossen van Leuvenum op de Veluwe, de wouden van Hagenau bij Dieren en een paar

grote stukken op Texel heeft verworven, dan begint die naam betekenis te krijgen. De vereniging ging met de eigenaren van het Meer overleggen en 't eind van 't liedje was, dat zij het kocht voor honderdvijftigduizend gulden. Dat was een hele durf, want op 't ogenblik dat de onderhandelingen begonnen, waren er maar tachtig leden, die met elkaar nog geen tweehonderd gulden in 't jaar aan contributie bij elkaar brachten. Toen evenwel onze plannen bekend werden, kwamen er spoedig meer leden en wij slaagden er in het nodige kapitaal te lenen tegen de matige rente van drie procent.

Toch zou het onzinnig zijn, wanneer daar al die mooie planten en vogels tierden en geen mens kon ervan genieten. Dat is ook niet de bedoeling. Ieder lid van de Vereeniging kan bij de voorzitter vergunning aanvragen om het Meer te bezoeken. Men kan zich dan door de visser, die tevens opzichter is, laten rondroepen. Die brengt je bij al de

De molen bij het Naardermeer (Foto: Pieter Schut)

mooie nestplaatsen en dan zijn we er meteen zeker van, dat de bezoekers geen schade aanrichten.

Reeds hebben meer dan duizend mensen op deze manier prachtige dingen gezien, waar ze nooit van gedroomd zouden hebben, als ze geen lid waren geworden van deze Vereeniging.

Dit stuk van Jac. P. Thijsse is het eerste hoofdstuk uit zijn boek "Het Naardermeer". Het is door de redactie van De Korhaan voor deze gelegenheid bewerkt en bekort.

Literatuur

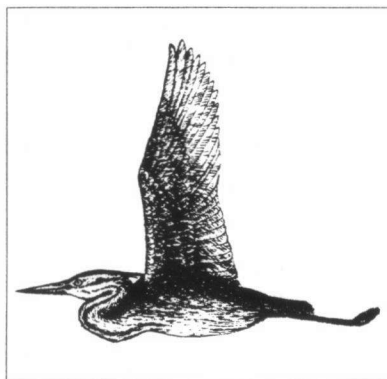
Thijsse, Jac. P. 1912. Het Naardermeer. Bakkerij De Ruijter der firma Verkade en Comp. Zaandam.

Purperreiger in Naardermeer had moeilijk jaar in 1993

Het jaar 1993 is voor de Purperreiger in het Naardermeer geen goed broedseizoen geweest. Dat blijkt uit de traditionele cijfers van kenner H. van der Kooij in Het Vogeljaar.

In totaal werd het aantal nesten in het Naardermeer geschat op 26 nesten, wat bijna een halvering betekent ten opzichte van 1992. "Bedroevend", constateert Van der Kooij. Onderzoek naar de teruggang is niet gedaan. Van der Kooij houdt in eerste instantie rekening met verstoring. De cijfers van het Naardermeer zijn van belang, omdat hier, na Nieuwkoop (113 nesten in 1993), de grootste broedkolonie van

ons land gevestigd is. In ons werkgebied zijn in 1993 tevens nesten aangetroffen in de

Purperreiger

Breukeleveensche Plassen (11/12) en de Tienhovensche Plassen (3/4). In de Loenderveensche Plassen werd geen nest meer geconstateerd. In 1992 nog 1/2. De Purperreiger is een ernstig bedreigde soort. De Nederlandse populatie bestond in 1993 uit minder dan 300 broedparen, verspreid over veertien tot zestien broedgebieden.

Literatuur

Kooij, ir. H. van der 1994. Het broedseizoen 1993 van de Purperreiger in Nederland. Het Vogeljaar 42 (5).

Op 23 maart werd een nieuwe vogelobservatiehut in ons werkgebied in gebruik genomen. Aan het Eemmeer, in het noordelijke deel van polder De Kampen en niet ver van de Stichtse Brug is de hut vrij toegankelijk. Bij de totstandkoming van deze vogelhut speelde onze vogelwerkgroep een belangrijke rol. Voorzitter Rob Kole zet voor ons de zaken op een rij.

Rob Kole

Nieuwe vogelkijkhut aan Eemmeer feestelijk geopend

Al direct na de oprichting van de Vogelwerkgroep Het Gooi en Omstreken in 1967, werden er door leden ideeën uitgewisseld over mogelijkheden voor het plaatsen van een vogelobservatiehut in het gebied. Hoewel er in de loop der jaren verscheidene suggesties werden gedaan en er verscheidene pogingen zijn ondernomen om op een geschikte locatie het plaatsen van een hut te realiseren, was er tot nu toe slechts één vrij toegankelijke hut in de omgeving van het Gooi te vinden. De paar overige hutten in onze omgeving, zoals de bekende hut bij het Laarder Waschmeer en een hut bij het Naardermeer, zijn aangelegd in reservaten en daardoor niet vrij toegankelijk. In 1992 werden in de uitgave 'Vogels zien en beschermen' door Jelle Harder acht mogelijkheden aangegeven voor plaatsing van een observatiehut. Het is dan ook verheugend dat er nu daadwerkelijk bij de Stichtse Brug een nieuwe hut is gerealiseerd op een van de beschreven plaatsen. Deze hut werd op 23 maart 1995 voor het publiek opengesteld. De realisatie van de hut werd mogelijk gemaakt door de Rotary Soest/Baarn en de scholengemeenschap ROC de

Voorzitter Rob Kole onthult het informatiepaneel bij de nieuwe vogelhut aan het Eemmeer (Foto D.A. Jonkers).

Amerlanden, die voor de materialen en de bouw van de hut zorgden, en met hulp van een financiële bijdrage uit het fonds Redt de Weidevogels, dat wordt beheerd door de Vogelwacht Utrecht en de Vogelwerkgroep Het Gooi en Omstreken. De beheerder van het terrein, Staatsbosbeheer, zorgde voor de organisatie en voor de plaatsing van de hut en voor de aanleg van een aantal voorzieningen, zoals bewegwijzering en markering van het toegangspad en informatiepanelen. De Vogelwerkgroep zal gaan helpen bij het beheer van de hut. Het vertrekpunt van de wandelroute naar de nieuwe Vogelkijk-

hut Eemmeer is bij het parkeerterrein bij het Recreatiegebied Stichtse Brug in Blaricum. Een gezelschap van genodigden stond daar op 23 maart gereed, om onder leiding van boswachter André Wiersma op weg te gaan naar de te openen hut. De wandelroute naar de hut loopt ten westen van de Stichtse Brug en gaat dan onder de brug door langs de oostelijke zijde van het talud naar de Gooimeerdijk. De route is duidelijk aangegeven met witte paaltjes en loopt door een aantrekkelijk en gevarieerd gebied.

In het voorjaar kan men hier op vochtige veldjes genieten van de bloeiende orchideeën en in het struikgewas, de rietvelden en in het water komen verscheidene vogelsoorten voor, zoals Rietgors, Bruine kiekendief en Wintertaling.

Bij het begin van de Gooimeerdijk is langs het pad een informatiepaneel geplaatst. Hierop wordt wat informatie gegeven over het Staatsnatuurmonument Eemmeer en over enkele kenmerkende vogels in dit gebied. Na een toespraak van de heer Noelmans, regiohoofd Staatsbosbeheer, waarin deze onder andere het belang van de samenwerking tussen overheid en particuliere organi-

saties benadrukte, mocht ik als vwg-voorzitter het informatie-paneel onthullen, door het weghalen van een vlag. Daarna werd de vogelkijkhut Eemmeer officieel in gebruik gesteld en voorzien van een naambord, dat werd aangebracht door de heer Beuken van de Rotary-afdeling en de heer Postma namens de scholengemeenschap.

Vanuit de hut heeft men een goed uitzicht op het oevergebied, op het eiland de Dode Hond en op het water van het Gooimeer. Staatsbosbeheer streeft er naar het gebied zo goed mogelijk open te houden en te voorkomen dat de uitgestrekte rietlanden die men hier nu nog aantreft, geheel zullen gaan verbossen. Behalve voor rietvogelsoorten en steltlopers is het gebied vooral in de winter van belang voor grote groepen eenden.

De nieuwe vogelkijkhut aan het Eemmeer (Foto R.A. Kole).

Literatuur

Harder, J. (red.) 1992. Vogels zien en beschermen. Uitgavenummer 79. Vogel-

werkgroep Het Gooi en Omstreken, Hilversum.

Kole, R. 1994. Nieuwe hut bij de Stichtse Brug. De Korhaan 28(4) 121.

Eukenberg: Nieuwe trektelpost bij het Gooimeer

Op initiatief van enkele leden van onze vogelwerkgroep is een nieuwe trektelpost ontstaan, en wel op de akkers tussen de Eukenberg en het Gooimeer, aan de Zeeweg in de noordrand van Huizen.

In de geschikte seizoenen zullen leden van onze vogelwerkgroep op de Eukenberg tellingen gaan bijhouden. Op 25 maart heeft een proeftelling plaatsgevonden. Ondanks het slechte weer (veel buien) trokken honderden vogels, meest Zilvermeeuwen, Holenduiven en Groenlingen, over de post. Zelfs Geelgorzen (3) werden gezien.

Initiatiefnemer is ons lid Fred van Klaveren, die ook actief is (en blijft) bij de andere trektelpost in ons gebied, gelegen in het Corversbos in Hilversum. Daar wordt al voor het negende seizoen naar trekvogels geke-

ken, dit seizoen nog om de zaterdag tot 20 mei. Waarom twee trektelposten, zo dicht bij elkaar, zullen sommigen zich afvragen. Nabij de Gooimeerkust zijn weer andere vogels te verwachten dan in het Corversbos. Die variatie houdt voor veel vogelaars de lol er in.

Wie eens een kijkje wil nemen op de Eukenberg is welkom in de weekends, vanaf zonsopgang. Nadere informatie is te verkrijgen bij Fred van Klaveren, Marktstraat 2, 3621 AC Breukelen, of bij Dick Jonkers, tel. 02152-60456.

Afscheid van secretaris Pon Ruiter

Tijdens de algemene ledenvergadering op 23 maart nam onze secretaris, Pon Ruiter, afscheid van het bestuur. Pon was drie jaar lang secretaris. Hij stelde zich na deze periode niet herkiesbaar. In de vergadering werd Ben den Hoed gekozen tot nieuwe secretaris.

Voorzitter Rob Kole typeerde Pon Ruiter als een bescheiden man met veel humor. "Humor is

nodig, want het besturen van een vogelwerkgroep moet ook een *leuke* hobby zijn", aldus Kole, die Pon een bos bloemen en een envelop met inhoud aanbod.

In een kort dankwoord zei Pon nog steeds weinig van vogels af te weten, maar wel (vooral dankzij Adri Vermeule) liefde te voelen voor vogels. Om dat te onderstrepen las Pon een column voor van Koos van Zomeren.

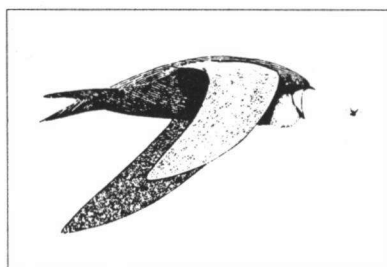
Een oproep om de aankomst van de eerste Gierzwaluw te melden, had succes. Met deze en andere gegevens wil de projectgroep Gierzwaluwen van onze vogelwerkgroep de betrokkenheid van “mede-huisbewoners” bij hun Gierzwaluwen vergroten.

Dick A. Jonkers

Aankomst van de Gierzwaluw in Gooi en omstreken in 1994

Eind april 1994 verscheen in een aantal Gooise kranten een oproep om te melden, wanneer men de eerste Gierzwaluw had waargenomen. Het aantal reacties hierop was groot; maar liefst 89 inwoners namen de moeite om een melding door te geven. Een leuk detail is, dat een aantal mensen soms al jaren achtereen de aankomstdata bleek bij te houden en deze nog uit oude agenda's en aantekenboekjes wist op te diepen.

Vaak waren dit bewoners van panden waar Gierzwaluwen nestelen. Met uitzondering van de meeste gemeenten uit het Vechtplassengebied, 's-Graveland, Eemnes en Eembrugge, kwamen uit alle bebouwde kernen tussen Vecht en Eem gegevens binnen. Ook inwoners van Baarn, Soest en Almere reageerden; naar de oorzaken van het niet opsturen uit de ontbre-

Gierzwaluw

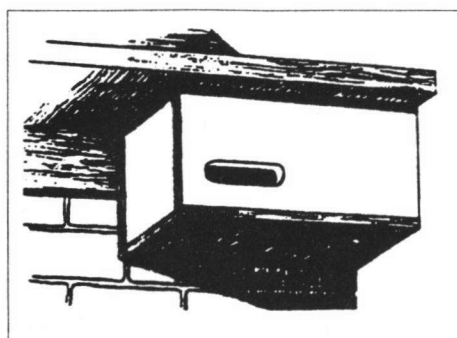
kende dorpen is het gissen. Er wordt daar wel door Gierzwaluwen gebroed.

De vroegste waarneming, ook landelijk gezien, komt uit Naarden, waar rond 6 april twee Gierzwaluwen bij hun broedplaats uit 1993 werden gesignaleerd. Op die plek broeden al minstens vijftig jaar Gierzwaluwen. Toch bestaat er over deze melding enige twijfel, omdat de waarnemingsdatum niet exact werd opgegeven.

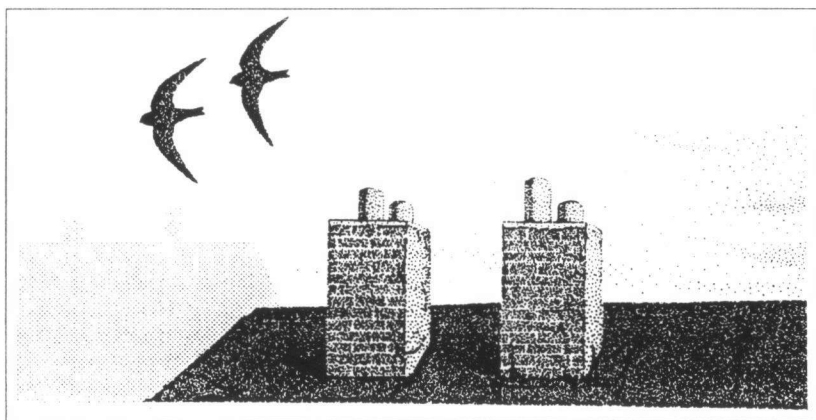
Afgezien van deze vroege melding ging Hilversum met de eer strijken in de periode waarin de meeste Gierzwaluwen arriveerden. Daar vloog op 23 april een Gierzwaluw rond. In Huizen was 24 april de eerste datum en in Naarden 26 april. Laren, Baarn en Soest volgden tussen 28 april en 1 mei, het tijdvak waaruit de meeste

meldingen werden doorgegeven. “Eind april, zo rond Koninginnedag speur ik altijd het luchtruim af om te kijken of de Gierzwaluwen al gearriveerd zijn”, zo schreef één van de inzenders. Blaricum, Muiden en Almere hadden respectievelijk 2, 3 en 8 mei als data waarop men daar de eerste exemplaren zag. Er mag echter worden aangenomen, dat zij daar al eerder waren. De overige waarnemingen, bijna de helft, sloegen op de rest van mei en enkele zelfs op juli. Het zal duidelijk zijn dat dit geen eerste aankomstdata meer waren.

Soms werd opgave gedaan van het feit dat men niet één maar veel meer zwaluwen had gezien. Daaruit blijkt dat het eind april niet om enkelingen ging, maar om een trek golf. Boven Huizen vloog op 24 april een groepje van zes Gierzwaluwen rond en op 3 mei een groep van vijftien. Ook in Hilversum lieten de Gierzwaluwen zich niet onbetuigd met een groepje van 14 exemplaren op 24 april. In Baarn werden op 29 april 12 exemplaren gezien. Boven de Hilversumse Meent vlogen er op 30 april minimaal vijf.

Een Gierzwaluwennestkast

Gierzwaluwen in hun natuurlijke omgeving

Gluurders

De oproep leverde nog meer waardevolle gegevens op, namelijk voor de projectgroep Gierzwaluwen, die de oproep had geplaatst, nog onbekende broedplaatsen. Het vinden van plekken waar paren broeden is een zeer tijdrovende bezigheid en dat niet alleen. Bewoners van panden voelen zich beloerd als mensen met verrekijkers de daken lopen af te zoeken en de waarnemers voelen zich op hun beurt gluurders.

De hulp van bewoners, die bovendien dagelijks het doen en laten rond hun huizen kunnen volgen, is dus onmisbaar. Het was een verrassing dat er blijkbaar zoveel mensen weten wat Gierzwaluwen zijn en bovendien nog bijhouden, wanneer zij bij de broedplaatsen arriveren.

Uit de correspondentie blijkt dat zij de zwaluwen een warm hart toedragen. Zesentwintig nieuwe broedlokaties uit vijf gemeenten konden aan het bestand worden toegevoegd. Hieronder bevond zich er één in een flatgebouw in Bussum.

De bewoners van de gemelde broedlokaties krijgen allemaal een brief met het verzoek om te melden wanneer er plannen zijn voor renovaties of andere werkzaamheden die de Gierzwaluwen kunnen bedreigen. De pro-

jectgroep zal in die gevallen proberen oplossingen aan te dragen, zodat er geen broedplaatsen verloren gaan. Verder zijn er plannen om in wijken, waarvan vermoed wordt dat er Gierzwaluwen broeden, een enquêteformulier met vragen over eventuele broedparen in de bus te stoppen. Lang niet iedereen is geabonneerd op een plaatselijke krant of kijkt de huis-aan-huisbladen door.

Een ander plan is om ook in 1995 weer een oproep te plaatsen. Het jaar 1995 is tenslotte ook nog het Europees Natuurbeschermingsjaar met als thema "Natuur in de stad". De leden van de vogelwerkgroep worden hierbij uitgenodigd ook zelf gegevens te leveren. Een jaarlijkse actie, een evenement met de medewerking en aandacht van nog veel meer inwoners van het gebied, is het streven.

Waarom meldt de krant wel de eerste Ooievaar, maar niet de eerste Gierzwaluw, een soort die ook helemaal naar het verre Afrika trekt? Daar gaan wij wat aan proberen te veranderen met als uiteindelijk doel de Gierzwaluw, die zo in onze nabijheid leeft, nog meer bekendheid te geven en de betrokkenheid van zijn mede-huisbewoners te vergroten.

Werkgroep Gierzwaluwen heeft eigen blad: Apus

De stichting Gierzwaluwenwerkgroep Nederland werd eind 1993, mede op initiatief van onze leden Dick Jonkers, Jaap Taapken en Jacques Meijer, opgericht. Taapken is voorzitter en Meijer penningmeester van de werkgroep, die landelijk extra aandacht wil voor de Gierzwaluw.

Sinds kort heeft de stichting een eigen blad: Apus, uiteraard genoemd naar de Latijnse naam van de vogel, *Apus apus*. In het blad staan vele puntige artikelen over de Gierzwaluw. Het is één van de mogelijkheden om de doelstelling van de werkgroep te verwezenlijken: informatie geven aan liefhebbers, maar vooral ook aan gemeenten, projectontwikkelaars, bouwondernemers, architecten. Uiteraard met als einddoel de wens dat de Gierzwaluw, die zomers zo logisch bij onze woonomgeving hoort, aandacht en bescherming te bieden.

Apus verschijnt tweemaal per jaar. Men kan zich abonneren (en zodoende tevens de stichting steunen) door overmaking van 15 gulden op postgiro 333425, ten name van de stichting Gierzwaluwenwerkgroep-Nederland te Weesp.

Het logo van de Werkgroep

Het ANP meldde op 15 februari dat de eerste Ooievaar dit jaar extra vroeg in ons land was aangekomen. Maar in ons werkgebied werd de eerste Ooievaar dit jaar al ruim een maand eerder aangetroffen. De feiten zijn minder sensationeel dan deze aanhef doet vermoeden.

Pieter Schut

Ooievaar overwintert in Rietpolder bij Muiden

De ontdekking van een Ooievaar is en blijft een bijzondere gebeurtenis in Nederland. Geen andere vogel heeft zo veel aantrekkingskracht. Dat komt vast vanwege het prachtige uiterlijk van de vogel en door de vele verhalen waarin Ooievaarders een hoofdrol spelen, maar ook omdat de soort in de afgelopen decennia uiterst zeldzaam is geworden in ons land.

Daarom is het begrijpelijk dat de aankomst van de eerste Ooievaar in het vroege voorjaar voorpagina-nieuws is voor de kranten. Op 15 februari stond het voorop De Gooi- en Eemlander: Volgens het ANP was de vorige dag de eerste Ooievaar aangekomen. De vogel streek neer op een nest in een natuurgebied bij Losser (Overijssel).

Wat de krant niet wist, was dat in deze regio de eerste Ooievaar al een maand eerder was waargenomen. Ons lid Jan Ram uit Driemond keek vreemd op toen hij op 16 januari in de Rietpolder bij Muiden een *Ciconia ciconia* in de kijker kreeg. De vogel zat op een schoorsteen van een gewoon rijtjeshuis, vlakbij het oude fort aan het IJsselmeer, achter het terrein van de kruitfabriek. Vanaf het dak van het huis voerde de vogel regelmatig vluchten uit boven de Rietpolder, op zoek naar voedsel.

Eerste ooievaar extra vroeg in Nederland

LOSSER (ANP) - De eerste ooievaar is gisteren in ons land aangekomen. De vogel streek neer in een nest in een natuurgebied bij Losser.

Zijn aankomst is ongewoon vroeg. Normaal duiken de eerste ooievaarders in Nederland pas eind maart op.

Volgens het ooievaarsstation 't Liesveld heeft de ooievaar vermoedelijk niet in Afrika overwintert, maar in België.

Uit de Gooi- en Eemlander van 15 februari 1995.

Schuw was de vogel zeker niet. Voor omwonenden was de Ooievaar al een gewone verschijning geworden. "O, meneer, die zit hier al zo lang", was de reactie op vragen van Jan Ram. Jan meent dat de vogel niet geringd was, maar zekerheid daarover heeft hij niet. Het is erg waarschijnlijk dat de Ooievaar bij Muiden een zogenaamde "project-Ooievaar" moet zijn geweest. Deze vogels worden grootgebracht in of bij één van de dertien ooievaarsstations, waarvan 't Liesveld bij Groot-Ammers het bekendste is.

De jongen van de vrijvliegende paren kunnen gaan en staan (of vliegen) waar ze willen, in de hoop dat deze vogels een partner vinden en tot broeden komen op daarvoor geschikte plekken. Op die manier willen de ooievaarsstations bevorderen dat deze soort niet als broedvogel voor ons land verloren gaat. In 1994 waren er zo in totaal 223 paren met 313 jongen in Nederland. Doorgaans trekken Ooievaarders natuurlijk 's winters weg naar zonniger oorden in Afrika. Van de vrijvliegende "project-Ooievaarders" gaan de jongen vrijwel allemaal op trek. Oude vogels blijven overwegend in Nederland en zwerven rond.

De methode van de buitenstations leidt nogal eens tot discussie. De vraag is of de mens de ooievaarstand moet proberen te regelen, nu de natuurlijke omstandigheden zijn verslechterd. Veel grootschalige weidegebieden waar de vogel vroeger vaak verbleef zijn volgebouwd en door de intensivering van de landbouw in het resterende biotoop, is ook de voedselsituatie er niet beter op geworden. Toch zien we in ons werkgebied de Ooievaar sinds het ontstaan van de ooievaarsstations weer vaker. We wachten met spanning op het eerste paar dat een

nest gaat bezetten of er één probeert te bouwen. Er werd in 1984 een nestelpoging in Kortenhoef ondernomen, waar twee geringde "project-Ooievaars" bijna een maand verbleven op een schoorsteen aan de Emmaweg (Jonkers, 1984). Kort daarop plaatste Natuurmonumenten een paalnest in het weiland langs de Leeuwenlaan in 's-Graveland, maar daar zijn daarna voor zover bekend nooit meer eibers waargenomen.

In 1994 verbleven twee Ooievaars langdurig in de Eempolders (Jonkers en Van de Weijer, 1994). Ook hier werd een paalnest geplaatst, in de Maatpolder naast de boerderij van de familie Overeem. Dit voorjaar zijn er al weer Ooievaars gezien in de Bethunepolder, bij Breukelerveen (2 exemplaren) en op de hockeyvelden in het Laegieskamp, op de grens van Hilversum en Naarden. Het wachten is nog op

het eerste broedsucces. Wie weet is de Rietpolder een geschikte plek.

Literatuur

Jonkers, D.A. 1984. De geschiedenis en broedpogingen van Ooievaars in Kortenhoef. De Korhaan: 18 (5) 118.

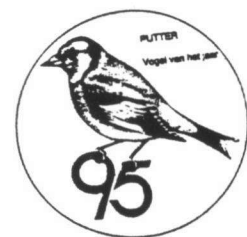
Jonkers, D.A. en F. van de Weijer 1994. Ringen onthullen herkomst van Ooievaars in Eempolders. De Korhaan: 28 (5) 135-136.

Met dank aan Dick Jonkers en Jan Ram.

De Putter is onze vogel van het jaar 1995 en dat betekent behalve het verzoek om alle waarnemingen door te geven, extra veel informatie in De Korhaan over *Carduelis carduelis*. Deze keer het verhaal van de Putter in de klassieke oudheid.

Willem K. Kraak

De Putter was al bekend bij Grieken en Romeinen

Wij mogen verwachten dat dit vogeltje al in de klassieke oudheid bij Grieken en Romeinen de aandacht heeft getrokken. Toch komen wij pas in een groot biologisch verzamelwerk van Aristoteles (4e eeuw voor Chr.) enkele vogelnamen tegen, om precies te zijn een viertal, die alle vier naar mijn mening verwijzen naar het puttertje.

De Grieken noemden alle stekeleke planten, dus ook de distels, 'stekelplant' = *akantha*. Het opvallend gekleurde en aan het geluid steeds herkenbare puttertje was dus een '*akanthis*' een 'Distelvink'. De Fransen doen niet anders, zij gebruiken de naam 'chardonneret' wat 'distelvogeltje' betekent. En ook in onze taal is 'Distelvink' een goed alternatief voor 'Putter'. De Duitsers zeggen 'Stieglitz': u herkent natuurlijk het geluid. En wat doen de Engelsen? 'Goldfinch' is niet onze Goudvink maar wel de

Putter. De Goudvink wordt door de Engelsen 'bullfinch' genoemd. In de wereld van de oude Grieken en Romeinen was het puttertje stellig algemeen bekend, ook in Grieks Kleinazië - het huidige Turkije - maar verder naar het zuidoosten, d.w.z. in Syrië, komt de Putter alleen als wintergast voor.

Het is heel goed mogelijk, ja zelfs te verwachten, dat in de oudgriekse wereld het puttertje bekend was onder verschillende namen die alle hetzelfde vogeltje bedoelden. Er was niet één algemeen erkende naam. Zie de volgende tekst: "Het 'distelvogeltje' (*akanthis*) en het vogeltje 'thraupis' en het 'goudmoedertje' fourageren alle op de distelbloemhoofdjes; zij pikken geen rupsjes op, het zijn ook geen insectenetters." In het Grieks staan er dus drie namen: *akanthis*, *thraupis* en *chrysomètris*.

Die laatste naam vind ik interessant en verrukkelijk mooi. Ik zal u zeggen waarom: het woord '*chrysomètris*' (goudmoedertje) fotografeert als het ware een opvliegend puttertje!

Welke kleurenindruk krijgt men van de zo beweeglijke fouragerende puttertjes? Het zijn de kleuren rood, zwart en wit van het kopje, het zwart met witte vlekken van de opgevouwen vleugel, het vale bruin van de rug, het wit en zwart van stuit en staart en dan pas, ergens nog, een plek geel. Maar wanneer putters opvliegen overheerst plotseling het geel op de uitgespreide vleugels: heeft die overheersende kleur geel soms een duidelijke signaalfunctie? De Engelsen hebben dat signaal als kenmerk vastgelegd in de naam Goldfinch.

De Griekse tekst vindt u in Aristoteles, *Historia animalium* 9, 592b 30 - 593a 3.

Onze eigen Putter-specialist Fred van Klaveren, schreef in de vorige Korhaan over de Putter in winter en voorjaar. Dit keer een warm-gekleurd verhaal over onze vogel-van-het-jaar in het broedseizoen en de eerste resultaten van dit speciale onderzoek.

A.J. van Klaveren

De Putter in het broedseizoen

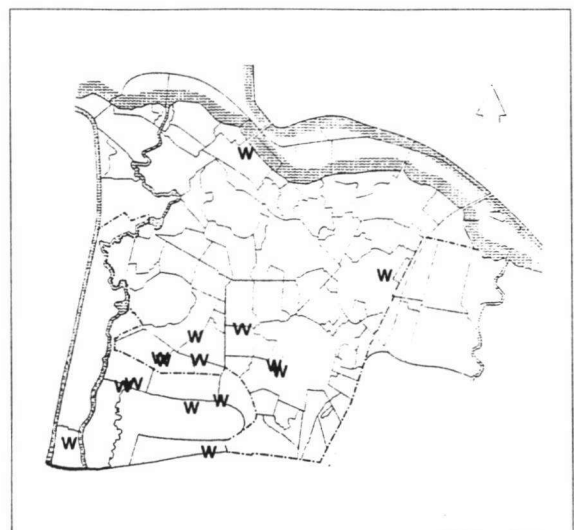
Een zinderend hete zomerdag in de Provence. Een dag als zoveel, waarop de bijen rondrommelen in de lavendel en de hagedissen, hangend aan de muur, een zonnebad als ontbijt nemen. Een dag als zoveel in de Provence. Een streek die ik als een soort thuishaven voor de Putter beschouw. Het pieteren van de Putters vormt één geheel met de welhaast immer zingende Europese kanaries en het oorverdovende gegons van de cicaden. Het nest vonden we in een van de paraplu-platanen. En onder de platanen rafelige, geurige tapijten van wilde tijm. Wat doet een Putter dan in het winderige polderland van de Purmer? Een thuishaven in het dal van de Moezel, tussen de dromerige vakwerkhuisen in aardetinten. Met hoog daarboven het eikenloof langs de helling, aaneengevlochten door bosrank. Op het plein, met de fontein en met een massa kleurtjes in de perken die de hommels doen duizelen, heeft de Putter een nest gebouwd in een bolacacia. Vlak voor de kerk; en de mensen lopen af en aan. De conditorei is ook open. De straat is verlaten, de haven is leeg. Het café is gesloten. En op de kade staan iepen met nestjes van Putters. Wat doet een Putter in het winderige Friesland, in een haven die zijn folklore is verloren?

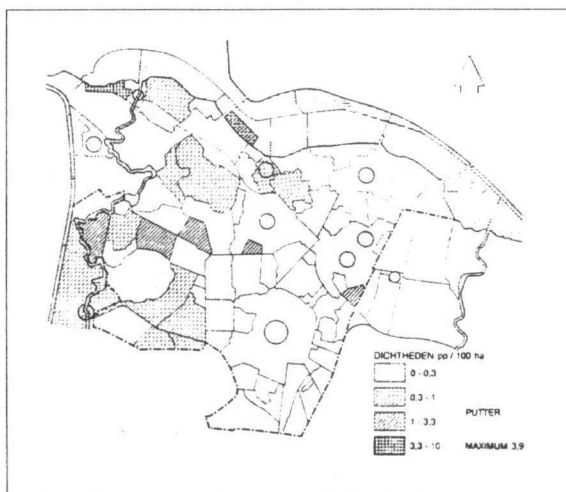
Wat doet een Putter op het winderige Texel, in straten zonder Europese kanaries of cicaden? Waar vooral de zee de activiteiten van de mensen bepaalt. Een schets van de zeer uiteenlopende streken waarin de Putter als broedvogel te vinden is. Wellicht wat extreem soms, de vergelijkingen tussen ons land en de streken over de grenzen. Een zonoverladen ochtend langs het Oppad, met natte schoenen van de dauw, geurige berken en kleurrijke Putters in panter-roze prunussen langs de dijk doet echter niet onder voor een ochtend in Zuid-Europa. Waar vonden we de Putter de afgelopen maanden?

Zie kaart 1. De winterperiode (W) omvat de maanden januari tot en met maart. Uit deze periode zijn 20 waarnemingen bekend geworden (een deel moet nog worden verwerkt). Wat direct duidelijk wordt is dat de meeste waarnemingen ten westen van Hilversum zijn gedaan. Daarnaast zijn nog Putters verspreid over het werkgebied gezien.

De meeste vogels opereerden in groepen, tot wel 55 exemplaren toe, vaak samen met Vinken en Sijzen. Fourageren deden ze vooral in elzen en een enkele maal langs kaden en oevers en in groentetuinen. Trek naar het noorden vond al plaats boven Hilversum.

Kaart 1. Waarnemingen van de Putter in Gooi en omstreken begin 1995.

Kaart 2. Broedlokaties van de Putter in Gooi en omstreken: dichtheden per 100 ha.

De Putter is in het werkgebied als broedvogel vooral te vinden ten westen van de lijn Naarden-'s-Graveland-Loosdrecht. De nadruk ligt op het Vechtplassen-gebied (kaart 2). Lagere dichtheden worden ook gevonden in Naarden, Bussum en Eemnes. In de provincie Noord-Holland (inclusief het werkgebied van de VWG) is de Putter een typische stadsrandvogel. Hij vertoont een sterke binding met de randen van stadswijken die een parkachtige structuur vertonen. In jonge loofhoutbosjes, erfbeplanting en plantsoenen met losse boomgroepen worden de hoogste dichtheden gevonden. Tussen de huizenblokken broeden ze in lanen van jonge boompjes (soms in kleine kolonies). De Groenling broedt in vergelijkbare gebieden, maar geeft de voorkeur aan meer parkachtige wijken met veel coniferen. Op erven in bouwlandgebieden komt de Putter in veel lagere dichtheden voor. De Putter foerageert tot ver buiten het broedgebied op insecten en onkruidzaden in berm en op braakliggende terreinen. Onkruidrijke ruigten en overhoekjes in stadswijken zijn daarom erg belangrijk.

De Putter is de laatste 20 jaar sterk toegenomen, vooral in nieuwbouwwijken met een parkachtige aanleg. In de jaren 1981-1989 broedde de soort met 800-1200 paar in Noord-Holland. De Putter bleek daarbij vooral een dorps- en stadsrandvogel te zijn. De toename werd zichtbaar in de jaren vijftig. In de jaren zeventig en tachtig versnelde deze toename zich. In het Vechtplassengebied en het Gooi kwamen aan het eind van de jaren zestig minder dan 20 paar voor; in 1988 rond de 100 paar. In toenemende mate kiezen Putters daarbij de stedelijke omgeving als broedgebied.

Na de paarvorming, die door vlinderachtige baltsvluchten wordt ingeleid (net als Groenling en Sijs), vinden we de Putter vaak op zangposten in de wijk. Zijn zang is dan een welluidend gebabbel, waarbij zijn eigen naam ('putter' en 'pieter') vaak wordt bezongen. Het broeden vindt vrijwel altijd plaats in bomen. Nestbouw in struiken is zeldzaam. Het nest is compact en komvormig en wordt gemaakt van mos, wortels, gras en korstmos en wordt bekleed met wol en plantenpluis (distel), soms met haren en veren. Het wijfje bouwt het nest, het mannetje brengt soms materiaal. In Kortenhoeve werd gezien hoe een paartje onder een vensterbank spinnerag verzamelde voor het nest, 4 meter verder, in een zuilvormige roze prunus in een tuin.

Eind april - begin mei worden de eieren gelegd: meestal 4-6,

soms 3-7. De Putter heeft 2-3 legsels; soms wordt opnieuw nestbouw gesignaleerd in augustus. Het wijfje bebroedt de lichtblauwe, purper bespikkelde eieren. Het mannetje voert haar. De broedduur bedraagt 12-14 dagen.

De kuikens hebben lang donkergrijs dons en blijven 12-14 dagen in het nest. Na het uitvliegen worden ze nog een week door de ouders gevoerd. Vaak zie je in juni al kleine groepjes (crèches), waarbij de jongen opvallen doordat ze het typische clowneske gezicht van de volwassen vogels missen.

U heeft nog waarnemingen van 1995? Of heeft u leuke ervaringen met de Putter of ideeën voor een verhaaltje? Stuur ze dan in, dan maken we er een klein feestje van. In het jaar van de Putter!

Fred van Klaveren, p/a VWG
Het Gooi e.o., Postbus 1028,
1200 BA Hilversum.

Literatuur:

Harrison, C. 1977. Elseviers broedvogelgids, Nesten, eieren en jongen van alle in Europa, Noord-Afrika en het Midden-Oosten broedende vogels. Elsevier. Amsterdam/Brussel.

Jonkers, D.A., R.A.Kole en J.Taapken 1987. Vogels tussen Vecht en Eem. Avifauna van het Gooi, Vechtstreek en Eempolders. Vogelwerkgroep het Gooi e.o., Hilversum.

Mayle, P. 1991. Toujours Provence. Het Spectrum, Utrecht.

Moolenbeek, R.G. 1992. Explosieve toename van de Putter in het Vechtplassen-gebied. In: Kole, R.A., D.A.Jonkers, P.Schut, W.Duurland en R.Willemstein, 25 jaar vogels in het Gooi en Omstreken. Vogelwerkgroep Het Gooi e.o., Hilversum. Uitgave nummer 78.

Ruitenbeek, W., C.Scharringa en P.J.Zomerdijk 1990. Broedvogels van Noord-Holland. Stichting Samenwerkende Vogelwerkgroepen Noord-Holland, Assendelft.

Slaap neemt een belangrijke plaats in het leven van vogels in. Er zijn soorten, die in de onmiddellijke nabijheid van hun voedselgebied overnachten, maar er zijn er ook zoals Kokmeeuwen, die vele kilometers afleggen om een geschikte plek te kunnen bereiken. Om een antwoord te kunnen vinden op de vele vragen over trekroutes van meeuwen naar slaapplekken, is dit in 1989 en 1993 voor het Gooi onderzocht door tellingen uit te voeren.

Dick Jonkers & Frank Majoor

Slaapplekken van meeuwen in Gooi en omstreken onderzocht

Trekken meeuwen vanuit de voedselgebieden naar eenzelfde slaapplek, of maken zij van verschillende slaapplekken gebruik? Welke routes volgen zij dan en wat zijn daarop de aantallen?

In dit artikel zal met name worden ingegaan op resultaten van de tellingen van 9 december 1989 en 11 december 1993. De belangrijke telposten zijn tijdens beide tellingen bezet geweest en qua datum en dus ook qua moment van zonsopgang zijn deze tellingen goed te vergelijken.

De gegevens van de eerste telling op 11 maart 1989 zullen voor dit artikel in mindere mate worden gebruikt. Deze telling zal als "proeftelling" aangehouden worden, omdat voor

deze telling de slaaptrekbanen nog onbekend waren. Een deel van de tellers stond achteraf gezien niet op de meest ideale plaats en er waren geen telposten op de Bussumerheide en nabij de slaapplek op het Gooimeer bij Naarden.

Bovendien werd de telling in een andere tijd van het jaar uitgevoerd, zodat de aantallen en vliegtijden minder goed te vergelijken zijn. Het globale

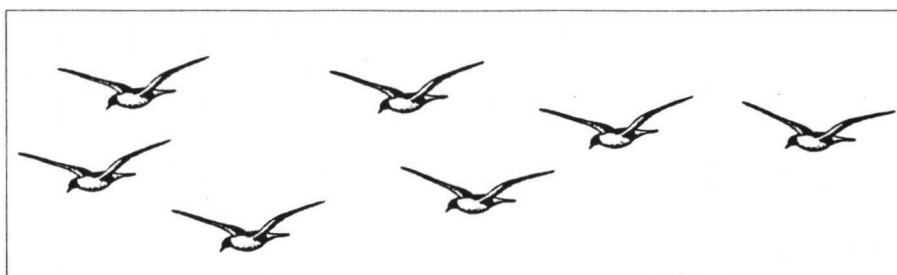
beeld is echter wel goed vergelijkbaar met de later georganiseerde tellingen.

De extra telling van 23 februari 1994 wordt niet met de andere vergeleken, omdat toen niet alle belangrijke slaaptrekbanen volledig zijn geteld. Deze telling met een klein aantal telposten verspreid in en om het Gooi, is georganiseerd om een indicatie van vliegbewegingen te krijgen tijdens een vorstperiode.

Overwintering

In het gebied tussen de riviertjes Vecht en Eem verblijven in de winterperiode vele duizenden meeuwen. Dit betreft voor het overgrote deel broedvogels uit het Oostzeegebied die hier komen om te overwinteren (De Beer & Majoor 1986).

Binnen de bebouwde kommen van het Gooi zoeken buiten het broedseizoen grote aantallen Kokmeeuwen hun voedsel. Zo

Kokmeeuwen

In extreem koude winterperioden wanneer de slaapplekken rond het Gooi geheel dichtvriezen, slapen de meeuwen op het IJ in Amsterdam (Jonkers et al. 1987). Het slaaptrek-beeld op 23 februari was echter vergelijkbaar met de vorige tellingen. De meeuwen sliepen gewoon bij de wakken op de randmeren (bij Naarden en Huizen) en op de Wijde Blik; deze plas was nog niet dichtgevroren.

foerageren in Hilversum in de winterperiode ca. 4000 meeuwen; ruim 95% hiervan zijn Kokmeeuwen. De Kokmeeuwen foerageren bij nat/winderig weer ook in de weilanden rond het Gooi, bijvoorbeeld in de polders rond Kortenhoef, rond het Naardermeer in de Eempolder en ook op sportvelden. De aantallen Kokmeeuwen die bij nat weer op de weilanden foerageerden zijn

het grootst in het voor- en na-jaar.

Dit verschijnsel van foerageerterreinkeuze is ook beschreven door Hulscher (1985). Tijdens koud winterweer zijn de aantallen binnen de bebouwde kom het grootst. Stormmeeuwen worden in veel mindere mate binnen de bebouwde kommen waargenomen. Hun aantal bedraagt maximaal 5% van het totale aantal meeuwen. De Stormmeeuwen foerageren vooral in de polders en op de randmeren. Bij vorst komen er meer Stormmeeuwen in de bebouwde kom. Grotere aantallen Zilvermeeuwen (maximaal enkele honderden) worden alleen bij de slaapplaatsen op het Gooimeer gezien. Deze zoeken hun voedsel vooral op de vuilnisbelten en op de randmeren.

Uit de gegevens van aanvliegende exemplaren bij de slaapplaatsen valt af te leiden, dat zij ook op andere veel verder weg liggende plekken foerageren. Op verschillende telposten zijn zeer hoog vliegende Zilvermeeuwen gesignaleerd. Dit duidt ook op exemplaren die heel ver weg hebben gefoerageerd. Binnen de bebouwde kommen worden slechts enkele Zilvermeeuwen waargenomen. Al deze Kok-, Storm- en Zilvermeeuwen slapen op de randmeren en de Vechtplassen.

Methode

De gegevens zijn verzameld door de overvliegende meeuwen te tellen op plaatsen met een zo goed mogelijk uitzicht en met een grote spreiding over het Gooi. Veel tellers stonden bijvoorbeeld op een open heide of polder, op een verhoging als een brug of boven op een gebouw en aan de rand van het water nabij de slaapplaats.

Tijdens de eerste telling -op 11 maart 1989- waren acht telposten bemand en op de tweede telling -op 9 december 1989- tien posten. De meest uitgebreide telling vond op 11 december 1993 plaats; 22 telposten waren op die datum bezet (Zie figuur 1). In afwijking van de telling van 9 december 1989 zijn toen ook telposten uitgezet rond de slaapplaatsen op de Loosdrechtse Plassen en in Hilversum.

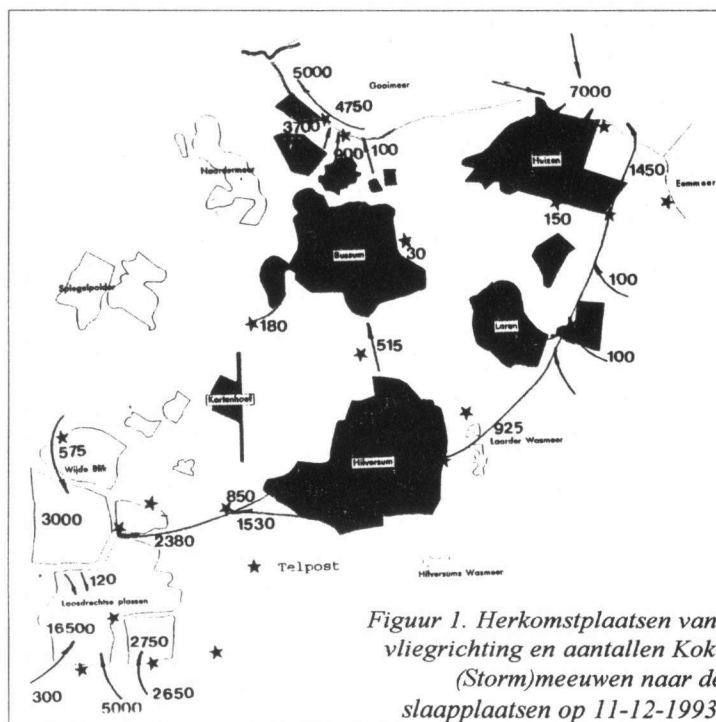
Vanaf ca. 2 uur voor zonsopgang zijn de aantallen overvliegende meeuwen en de vlieg-richting per kwartier genoteerd. De soorten waren veelal moeilijk te onderscheiden. Dit geldt met name voor de grotere groepen Kok/Stormmeeuwen in de schemering. Er is dus geen nauwkeurig beeld te verkrijgen van de aantalsverhouding van met name Kok- en Stormmeeuw. De veel grotere Zilvermeeuwen zijn door de tellers over het algemeen wel apart geteld.

Weer

Het weer tijdens een telling is een belangrijke factor. De windrichting en de windkracht bepalen de vlieg-routes, vlieg-hoogtes en de plek waar geslapen wordt. De

mate van bewolking heeft invloed op het vertrektijdstip uit de foerageergebieden en de aankomst op de slaapplaatsen. Tijdens de telling van 11 maart 1989 kwam de wind uit zuidwest (windkracht 3-4) en er hing een dunne bewolking die de hemel voor de volle 100% bedekte. Het was droog met een goed zicht. Om ± 18.30 uur was het donker. Bij de tweede telling op 9 december 1989 kwam de wind uit noordoost (windkracht 3) en het was zwaar bewolkt (80%). Ook nu was het droog en het zicht was goed; om ± 17.00 uur was het donker.

Op 11 december 1993 waaide er een harde westelijke wind (kracht 5-6), waar met name de tellers bij de Loenderveense Plas en het Gooimeer bij Naarden hinder van ondervonden. De meeuwen kwamen daar zeer laag aanvliegen. Het was half bewolkt en er viel een enkel buijte, maar het zicht was goed. De telling van 23 februari 1994 was speciaal georganiseerd in verband met de aanwezigheid van ijs op de randmeren. De

Figuur 1. Herkomstplaatsen van, vlieg-richting en aantallen Kok-(Storm)meeuwen naar de slaapplaatsen op 11-12-1993.

wind kwam op die datum uit het oosten (kracht 2-3) en het was zwaar bewolkt weer (100%). Het was droog, het zicht goed en om ± 18.00 uur was het donker.

Slaapplaatsen

Meeuwen gaan om te overnachten niet zomaar op een perceel grasland zitten, maar hebben behoefte aan groot open water, waar zij zich beschermd weten tegen roofvijanden. Kanalen en vaarten komen dus niet in aanmerking, evenmin als kleine wateren zoals de stads- en dorpsvijvers en wat grotere als het Hilversumse en Laarder Waschmeer.

De slaapplaatsen van de meeuwen die overdag in het gebied tussen de riviertjes Vecht en Eem foerageren liggen in het Vechtplassengebied en de randmeren. De globale ligging van de slaapplaatsen en aantallen meeuwen die daar gebruik van maken is in de loop der jaren niet veranderd. De informatie verkregen aan de hand van de vier slaaptrekellingen (1989-94) komt overeen met de gegevens van de slaapplaattellingen (winter 1984/85 en 1985/86) georganiseerd door de VWG het Gooi (Jonkers et al. 1987). Alleen de slaapplaats op de Wijde Blik is vanaf het najaar 1989 daar niet meer aanwezig; de meeuwen overnachten sindsdien op de aangrenzende Loenderveense Plas.

Trekroutes

De meeuwen in het Gooi maken gebruik van drie omliggende slaapplaatsen, Hilversum is het middelpunt van het voedselgebied. Vanuit Hilversum zijn dan ook drie slaaptrekroutes te onderscheiden.

West-route Aan de westzijde van Hilversum vliegen de meeuwen via de Kerkelanden naar de

slaapplaats op de Loenderveense Plas. Veel meeuwen vliegen het tweede deel van de route parallel aan de lintbebouwing van Oud-Loosdrecht, maar er zijn ook groepjes, die via het Hilversumse Kanaal in dezelfde richting vliegen.

Noord-route Naar het noorden loopt een route, die vanuit Hilversum-noord naar Bussum-zuid parallel aan de spoorlijn loopt. Rechtdoor vliegend bereiken deze meeuwen het Gooimeer. Bij de Hilversumse Meent is nog een trekroute naar het noorden. Deze meeuwen komen niet vanuit Hilversum, maar uit de dorpen 's-Graveland, Kortenhoef en Ankeveen en van de graslanden uit deze omgeving. In december 1989 is geconstateerd dat, vanaf de weilanden ten Noorden van Kerkelanden, een klein aantal meeuwen parallel met de lintbebouwing van 's-Graveland naar het noorden vloog. Al deze Kokmeeuwen waren op weg naar de slaapplaats op het Gooimeer, die zich ter hoogte van het Naarderbos bevindt.

Oost-route Aan de oostzijde van Hilversum tenslotte trekken de meeuwen via de Zuiderheide naar het noorden. Het tweede deel van de route loopt in een breed front parallel aan de A27. Onderweg krijgen zij nog gezelschap van meeuwen die uit Eemnes en uit de richting van Baarn komen. Deze vliegen meestal ter hoogte van Eemnes naar de trekstroom die uit Hilversum komt. Bij sommige windrichtingen vliegen zij evenwijdig aan de Wakkerendijk/Meentweg om pas bij de Oostermeent naar de andere trekkende meeuwen te vliegen. Vermoedelijk zijn dit Kokmeeuwen uit het westelijk deel van Baarn, want langs de Eem vliegt ook een trekstroom, misschien uit Soest en een deel

van Baarn naar een slaapplaats in het Eemmeer bij Bunschoten. De meeuwen die in Laren verblijven, voegen zich mogelijk bij de meeuwen uit Hilversum die langs komen of vliegen over Blaricum en de Bijvanck. Het uiteindelijke doel van de Kokmeeuwen is de slaapplaats in het Gooimeer, aan de westzijde van de Stichtse Brug. Bij ruw weer verblijven de meeuwen aan de oostzijde, in de luwte van de A 27 die hier omhoog gaat.

Zowel uit vroegere slaapplaattellingen als de tijdens deze slaaptrekellingen verzamelde gegevens blijkt dat de routes vrijwel gelijk blijven. Dit is in overeenstemming met de conclusies die uit een onderzoek bij het waterspaarbekken "De Blankaart" in België zijn getrokken. Uit de regelmatigheid van slaaptrek daar bleek dat, wanneer er zich geen grote weersveranderingen voordeden, een groot deel van de meeuwen gedurende een aanzienlijk deel van de winter hetzelfde trekpatroon vertoont van voedselterrein naar slaapplaats en omgekeerd (Desender & Houwen 1984).

Het beeld van de slaaptrek tijdens de extra ingelaste telling van 23 februari 1994 (vorstperiode) was vergelijkbaar met de voorgaande tellingen. De meeuwen sliepen bij de wakken op het Gooimeer ter hoogte van Naarden en Huizen en op de Wijde Blik, die op die datum nog niet dichtgevroren was.

Trekroutes

Zoals al uit het voorgaande duidelijk is geworden begeven de meeuwen zich via een aantal verschillende routes naar de slaapplaatsen. Het totale aantal getelde (Kok)meeuwen op de slaaptrekbanen vanuit Hilversum ligt rond de 4000 exemplaren.

De aantallen per trekbaan kunnen soms sterk verschillen, wat uit onderstaande tabel blijkt.

Tabel 1 Aantallen getelde meeuwen op de drie trekbanen net buiten Hilversum (A= West-route, B=Noordroute C= Oost-route)

Route	891103	891209	931211
Trekbaan A	1730	1695	2380
Trekbaan B	>650	1400	550
Trekbaan C	1080	1100	925
Totaal H'sum	>3460	4195	3855

Opmerkelijk is het sterk wisselende aantal getelde meeuwen op trekbaan A en B op 11 december 1993 ten opzichte van de eerdere tellingen langs die routes. Dit terwijl de getelde aantallen op trekbaan C steeds dicht bij elkaar liggen. Mogelijk dat de harde wind op 11 december 1993 van invloed is geweest op de keuze van de slaappleaats of foerageerplaats. Het is voor te stellen dat er in zo'n geval gekozen wordt voor plekken die met een zo min mogelijk gebruik van energie bereikt kunnen worden en dat beschutting ook een rol speelt.

Op basis van de slaaptrekellingen kan het totale aantal overwinterende meeuwen in het Gooi worden geschat op ca. 10.000. Op de slaaptrekbanen vanuit het Gooi werden op 9 december 1989 totaal ca. 7250 meeuwen geteld en op 11 december 1993 waren dat er totaal ca. 9100.

Aantallen

In tegenstelling tot vroegere slaappleaatsstellingen van de Vogelwerkgroep het Gooi en Omstreken, is voor het hier beschreven onderzoek niet het hele werkgebied tussen Vecht en Eem onderzocht, waardoor een aantal slaappleaatsen in het

Vechtplassengebied buiten de boot viel. Op zich is dat geen ramp, omdat de tellingen zich concentreerden op exemplaren in en vanuit de bebouwde komen van het Gooi, met de nadruk op Hilversum. De gegevens van de telposten maken duidelijk, dat het aantal meeuwen uit Hilversum maar een klein deel is van het totale aantal dat op een slaappleaats verblijft.

De aantallen die de respectievelijke telposten langs de vliegroutes opgaven laten zien dat er dicht bij de slaappleaatsen steeds grotere aantallen meeuwen werden gesignaleerd. Dit impliceert, dat zich onderweg andere groepen meeuwen bij de trekstroom voegen.

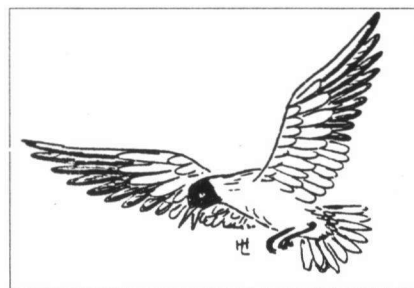
De aantallen meeuwen op de slaappleaatsen zijn alleen op 11 december 1993 geteld (zie ook figuur 1). De slaappleaats op de Vierde/ Vijfde Plas was op die datum nog steeds de grootste met 16.500 exemplaren. Die van de aanliggende Breukeleveense Plas (Stille Plas) was met 2750 exemplaren aanzienlijk kleiner. Kennelijk sliepen er op die datum geen meeuwen uit Hilversum, want op een groep van 120 meeuwen uit noordelijke richting na, kwamen alle groepen uit zuid-zuidwestelijke richting. Bij eerder onderzoek was al gebleken dat deze meeuwen uit de richting Maarssenbroek/Utrecht en Maartensdijk/De Bilt komen (Jonkers et al. 1987). De eerstgenoemde groep van 120 exemplaren kwam wellicht uit de graslanden ten noorden van de slaappleaats.

Opmerkelijk is, dat op 11 maart 1989 en op 9 december 1989 wel meeuwen uit Hilversum in de richting van deze plassen vlogen. Het is echter niet uitgesloten dat deze meeuwen later afbogen en parallel aan de lintbebouwing van Oud Loosdrecht toch naar de Loenderveense Plas zijn gevlogen.

De slaappleaats op het Wijde Blik is in het najaar van 1989 verhuisd naar de aangrenzende Loenderveense Plas. De oorzaak van het verschuiven van de slaappleaats op de Wijde Blik zou wel eens verstoring door waterrecreatie en plezierjacht kunnen zijn. Op de Loenderveense Plas is, in verband met drinkwaterwinning, geen recreatie en jacht toegestaan. Het ontbreken van slapende meeuwen op de Eerste en Tweede Plas kan ook wel eens verband houden met recreatieve activiteiten.

De Loenderveense Plas wordt niet alleen als slaappleaats gebruikt door de Hilversumse meeuwen, maar ook door de meeuwen die in de graslanden ten noorden van het Wijde Blik foerageren. Uit deze richting arriveerden op 11 december 1993 600 exemplaren.

De slaappleaats op het Gooimeer bij Naarden bestond op 11 december 1993 uit ruim 5000 meeuwen. Op deze datum be-

Kokmeeuw

stond de slaappleaats voor ongeveer 10% uit Hilversumse meeuwen. De rest van de meeuwen kwam van elders. De hoofdmoot arriveerde uit zuidwestelijke richting, uit Bussum, Naarden, de graslanden en wellicht nog verder weg gelegen gebieden ten zuiden van het Naardermeer. Vermoedelijk is deze slaappleaats belangrijk voor meeuwen uit het gebied tussen 's-Graveland en het Amsterdam-Rijnkanaal.

De slaappleaats op het Gooimeer bij Huizen werd op 11 december 1993 door zo'n 7000 meeuwen gebruikt. Naast de 2000 meeuwen die uit de richting van Huizen, Laren en Hilversum naar de slaappleaats vliegen werd geconstateerd dat er ook veel meeuwen vanuit de richting van Almere (Zuidelijk-Flevoland) kwamen aanvliegen. Deze groepen verklaren het totale aantal op deze slaappleaats, dat veel groter is dan het aantal uit zuidelijke richting arriverende meeuwen.

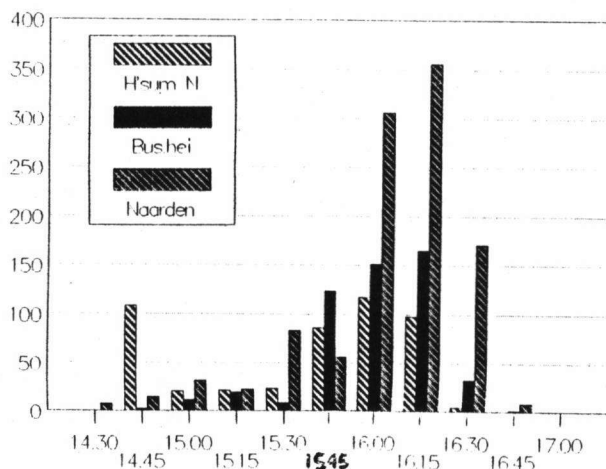
Tijd

Het centrum van Hilversum ligt het verst van de slaappleaatsen verwijderd. De meeuwen vertrekken hier dan ook als eerste.

Voordat de meeuwen naar de slaappleaats vliegen komt een groot deel op zogenaamde voorverzamelplaatsen bijeen. Voor de oostelijke trekroute vanuit Hilversum is dat de Rioolzuiveringsinstallatie-Oost en voor de noordelijke route de Berlagevijver in Hilversum-noord. De meeuwen die in westelijke richting trekken verzamelen zich bij de vijvers in de Kerkelanden of in de graslanden ten oosten van deze wijk. Op 11 december 1993 gingen de meeuwen al vanaf een uur of drie 's middags naar deze voorverzamelplaatsen aan de rand van Hilversum. Om vier uur begon de slaaptrek in de richting de slaappleaatsen op gang te komen.

Dit beeld is goed te zien in figuur 2. De meeuwen uit Hilversum-noord werden het eerst opgemerkt vanaf het NOS gebouw. De ongeveer 175 Kok/(Storm)-

meeuwen die tussen 14.45 en 15.30 uur werden geteld, verzamelden zich grotendeels op een voorverzamelplaats bij de Berlagevijver. Vanaf een uur of vier vlogen de meeuwen toen over

Figuur 2. Aantallen overtrekkende meeuwen in Hilversum-noord, over de Bussumerheide en Naarden van 14.30 - 17.00 op 11 december 1993.

de Bussumerheide in de richting van de slaappleaats op het Gooimeer bij Naarden.

Indien de waargenomen slaaptrektijden van 9 december 1989 en 11 december 1993 worden vergeleken, dan valt op dat de slaaptrek in 1993 veel geconcentreerder verliep. Het grootste deel van de meeuwen werd tussen 16.00 en 16.45 uur geteld. In 1989 was de piek veel breder en vlakker, vanaf 15.30 tot 16.45 uur werden de

grootste aantallen geteld (figuur 3).

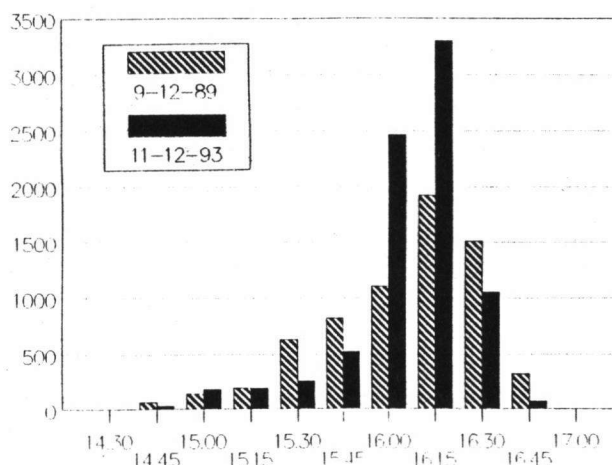
Afstanden

Het lijkt logisch dat vogels hun slaappleaatsen zo dicht mogelijk bij het voedselgebied zoeken. Een dergelijk gedrag spaart energie en er is bovendien meer tijd om voedsel te zoeken.

Van de Zilvermeeuw is bekend dat de slaappleaats op grote afstand van het foerageergebied kan liggen. In Limburg zijn afstanden tot 60 kilometer vastgesteld (Ganzevles 1976) en in het buitenland 70-80 kilometer (Besser & Van Helden-Sarnowski 1976).

De Kokmeeuw overbrugt minder grote afstanden tussen de slaappleaatsen en

foerageergebieden. In verschillende buitenlandse studies zijn maximum afstanden van 25-45 kilometer vastgesteld (Cramp (ed.), 1983; Glutz & Bauer 1982). De maximale afstand bin-

Figuur 3. Aantallen overtrekkende meeuwen in Hilversum-west, Naarden en de Bijvanck (Blaricum) van 14.30 - 17.00 op 9 december 1989 en 11 december 1993.

nen het Gooi bedraagt slechts 11 kilometer.

Wanneer wij ons beperken tot de Kokmeeuwen uit Hilversum, dan is het opmerkelijk, dat zij van drie verschillende slaappleaatsen gebruik maken. Vanuit het standpunt dat de energie zo goed mogelijk moet worden benut, zou men geneigd zijn te veronderstellen, dat een slaappleaats op de Loenderveense Plas of een nog iets dichterbij liggende plas zoals de Eerste/ Tweede Plas als enige in aanmerking zou komen. De Eerste en Tweede Plas zijn waarschijnlijk echter te onrustig in verband met waterrecreatie. De afstand vanuit het hart van Hilversum naar de Loenderveense Plas is hemelsbreed 8 km. Naar het Gooimeer bij Naarden is die afstand 9,25 km en naar de Stichtse Brug 10,75 km. Uiteindelijk lijkt het dus lood om oud ijzer waar zij naar toe vliegen, want het verschil in vliegtijd naar de verschillende slaappleaatsen bedraagt slechts enige minuten. Het voordeel van verschillende nabijgelegen slaappleaatsen is bijvoorbeeld dat bij een extreme vorstperiode altijd wel een groot water open blijft. Een vorm van risicospreiding. Een vorm van risicospreiding is ook het feit, dat meeuwen uit alle delen van het Oostzeegebied gemengd in Nederland overwinteren (mededeling C. Swennen).

Foerageerplaatsen

Uit onderzoek in het Gooi, waarbij ringen van Kokmeeuwen zijn afgelezen, blijkt dat meeuwen zich telkens weer op dezelfde plaatsen ophouden (De Beer & Majoor 1986). Dit zou kunnen inhouden, dat Kokmeeuwen afkomstig van een bepaalde slaappleaats overdag telkens weer in Hilversum hetzelfde gebied afzoeken. Trouw aan de

overwinteringsplaats, zelfs van individuen en groepen buiten de broedtijd is ook vastgesteld door Makatsch (1952).

Vijvers, waarvan er verscheidene in Hilversum voorkomen en de rioolzuiveringsinstallatie oost vormen concentratieplaatsen voor de meeuwen. De eenden en ganzen op de stadsvijvers worden voortdurend gevoerd en de meeuwen profiteren daarvan. Bovendien benutten zij deze wateren om te baden, te poetsen en te rusten. Vanuit deze concentratiepunten kan de omgeving op het voorkomen van voedsel worden afgezocht.

Wanneer we deze verzamelplaatsen als uitgangspunt nemen, zouden de meeuwen uit Hilversum-oost, die de rioolzuiveringsinstallatie, de Lorentzvijver en de omgeving van deze plekken gebruiken, de oostroute kunnen nemen. Dit blijkt inderdaad het geval te zijn. Enkele tientallen meeuwen die in westelijke richting wegvlogen vormen een uitzondering. Aanvliegende meeuwen uit zuidelijke richting vanuit het Riebeeckkwartier (Hilversum-zuid-oost) doen vermoeden, dat de in dit deel van Hilversum voedsel zoekende meeuwen ook voor de oostroute kiezen. Meeuwen van de Laapersveld vijver (Hilversum-zuid) verdwijnen in westelijke richting. De meeuwen uit het centrum/omgeving station vlogen in verschillende richtingen weg. Zo te zien is er geen duidelijke voorkeur voor een slaappleaats. Zowel de noord-, west-, als oostroute werden gebruikt. Uit de gegevens van het Erfgooierskwartier (Hilversum-noord) blijkt, dat deze exemplaren naar de slaappleaats bij Naarden vliegen.

Het merendeel van de meeuwen rond het telpunt Raadhuis trekt in westelijke richting naar de

Loenderveense Plas; een klein deel gaat kennelijk via de noordroute. De meeuwen die over het telpunt Oude Haven/Havenstraat (Hilversum-west) kwamen, vlogen op enkele na allen in westelijke richting.

Op het telpunt Loosdrechtseweg nabij de Knorr-fabriek (ten zuidwesten van Hilversum) vloog het merendeel van de meeuwen in zuidwestelijke richting. Het is niet duidelijk of deze meeuwen voor de slaappleaats op de Vierde/ Vijfde Plas of voor de Loenderveense Plas kozen. Zowel de gegevens van 9 december 1989 als die van 11 december 1993 doen vermoeden, dat een deel van de Hilversumse meeuwen mogelijk op de Vierde/ Vijfde Plas overnacht.

Discussie

De meeuwen die in Huizen en Laren foerageren, brengen de nacht door op het Gooimeer bij Huizen. Die uit Naarden en Bussum maken gebruik van een plek op hetzelfde randmeer bij Naarden. De Hilversumse meeuwen verdelen zich over de Loenderveense Plas en het Gooimeer bij Naarden en Huizen. De meeuwen van Hilversum-oost hebben een voorkeur voor de slaappleaats Gooimeer/ Stichtse Brug, die van Hilversum-noord voor het Gooimeer bij Naarden en de meeuwen uit het westelijk deel van Hilversum vliegen met name naar de Loenderveense Plas. De meeuwen die in het centrum van Hilversum foerageren waaieren in alle drie de richtingen uit. In alle gevallen zijn de afstanden van het voedselgebied tot de slaappleaats nog geen tien kilometer. Uit de waarnemingen blijkt dat ook meeuwen afkomstig uit andere gebieden zich naar deze slaappleaatsen begeven. Voor een deel voegen deze meeuwen zich onderweg bij de

trekstromen vanuit het Gooi. De slaappleaatsen fungeren dus niet alleen als overnachtingsgelegenheid voor de Gooise meeuwen. Het merendeel van het door ons gevonden gedrag stemt overeen met hetgeen daarover in de literatuur vermeld staat (Cramp (ed.), 1983; Glutz von Blotzheim & Bauer, 1982). Over de gescheiden trek vanuit één aaneengesloten voedselgebied naar verschillende slaappleaatsen hebben wij echter in de ons ter beschikking staande literatuur niets kunnen vinden. Als dit fenomeen nog nooit beschreven is, moet het aan de aandacht ontsnapt zijn. Tellingen worden namelijk meestal gericht bij slaappleaatsen uitgevoerd en niet zozeer op de wegtrek uit de voedselgebieden. Bij onderzoek in uitgestrekte urbane gebieden, met een gering aantal waarnemers, is de kans groot dat een dergelijk gedrag niet wordt ontdekt.

Dankwoord

De auteurs zijn zich er zeer wel van bewust dat deze bijdrage nooit geschreven had kunnen worden zonder de enthousiaste medewerking van een groot aantal personen. Aan hen spreken zij hierbij hun grote dank uit.

Aan de tellingen is door de volgende personen meegewerkt:

Roelof de Beer, Ruud van Beusekom, Marius Bolk, Yolande Bosman, Christiaan Both, Lucia Creveld, Bep Dwars, Nico Dwars, Niels Dingemans, Wim Duurland, Klaas van Dijk, Sietze van Dijk, Ton Eggenhuizen, Jaco van der Eijck, Wim Fokker, Marijke de Graaf, Jelle Harder, Mark van Houten, Dick Jonkers, Vincent Kalkman, Fred van Klaveren, Rob Kloosterman, Nico Klippel, Henk Koffijberg, Rob Kole, Erik Lam, Liane

Lankreyer, Aren de Later, Elbert Majoor, Frank Majoor, Jaap Mekel, Jos Meulman, Rob Moolenbeek, Kees Oosterbeek, Cees de Rooij, Bob van Poelgeest, Mark van der Pol, Guus Proost, Nico Rempe, Harry de Rooij, Arjan Stroo, Jan Terlouw, Adrie Vermeule, Simon Visser, Peter Vos, Frank van de Weijer en Rob van Zon.

LITERATUUR

Beer, R de & F.A. Majoor 1986. Het aflezen van geringde Kokmeeuwen in het Gooi e.o. *Aythya* 25(2):3-40.
Besser, H.J. & S.V. van Helden-Sarnowski 1976. Silbermöwen (*Larus argentatus* Pont.) im Raum Krefeld/Düsseldorf/Neuss. *Charadrius* 12:45-49.

Cramp, S. (ed.) 1983. The birds of the western Palearctic Vol. III, p. 757. Oxford
Desender, K. & P. Houwen. 1984.

Voedseltrek van eenden-slaaptrek van meeuwen. Verslag van een gedetailleerde avondtelling in het Blankaartgebied. *De Wielewaal* 50:143-149.

Dieperink, P. 1984. Slaappleaatsen en slaaptrek van vogels bij de Stichtse Brug. *De Korhaan* 18(4):95-96.

Ganzevles, W. 1976. De meeuwen-slaappleaats te Oost-Eysden. *Natuurhistorisch Maandblad*:108-111

Glutz von Blotzheim, U.N. & K.M. Bauer. 1982. *Handbuch der Vögel Mitteleuropas*.

Hulscher, J.B. 1985. Terreinkeuze van jonge en oude Kokmeeuwen *Larus ridibundus*: een keuze tussen nat en droog. *Limosa* 58:49-56.

Jonkers, D.A., R.A. Kole & J. Taapken 1987. Vogels tussen Vecht en Eem. Vogelwerkgroep het Gooi en Omstreken. Hilversum.

Majoor, F.A. 1989. Kokmeewuwslaaptrek. *Aythya* 28:33-35.

Majoor, F.A. 1993. Foerageer- en slaappleaatsen van kokmeeuwen in het Gooi. *De Korhaan* 27(5):152-156.

Makatsch, W. 1952. *Die Lachmöwe*. Akademische Verlagsgesellschaft. Geist & Portig K-G. Leipzig.

BEZOEK VOGELHUT LAARDER WASMEER

Vogelobservatiehut Laarder Wasmear staat weer open

Ook dit voorjaar zal het, zowel voor leden als voor niet-leden, weer mogelijk zijn om de vogelobservatiehut in het Laarder Wasmear te bezoeken. Alle excursies staan onder leiding van leden van onze vogelwerkgroep. Het bezoeken van deze hut in het gebied dat verder voor alle publiek is afgesloten, kan iedere donderdagavond in de maanden mei, juni, juli en augustus. Vertrek eerste bezoek om 19.00 uur, vervolgens om 19.30 uur, 20.00 uur en 20.30 uur. In dezelfde periode zijn er ook bezoeken mogelijk op zaterdagochtend. Eerste excursie vertrekt om 06.00 uur, vervolgens om 07.00 uur en 08.00 uur. Startpunt van alle excursies is het toegangshek van het Laarder Wasmear, aan het einde van de Meerweg in Hilversum.

In 1994 werden niet minder dan 107 verschillende vogels waargenomen in het Laarder Wasmear. Voor een deel gebeurde dit vanuit de hut. Bijzondere soorten waren o.a. Wespandief, Bruine kiekendief, Visarend, Zwarte specht, Kruisbek en Wielewaal.

In 1994 werden opnieuw op 26 teldata in Noord- en Zuidpolder en Oostermeent de vogels van de Eempolders geteld. Van 118 soorten werden totaal 110.312 vogels gezien. Meer soorten, maar minder vogels dan in het voorgaande teljaar. Nico Klippel zet opnieuw de cijfers van ons eigen continue-onderzoek op een rij.

Nico Klippel

Eempoldertellingen in 1994

De belangrijkste uitkomsten over 1994 (ter vergelijking: tussen haakjes =1993) zijn:

Van 118 (113) soorten werden totaal 110.312 (126.479) vogels gezien. Qua soorten komt dit aantal weer in de buurt van 1992 (117). Qua aantal vogels was het lager (125.144).

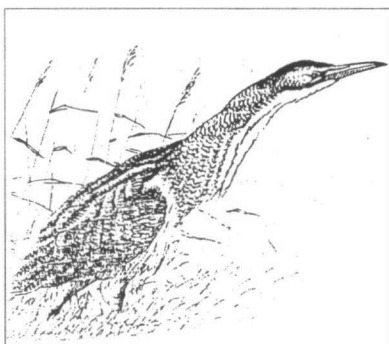
Helaas zijn van 4 (2) tellingen van de totaal 78 tellingen de gegevens niet boven tafel gekomen. Dit is jammer (eigenlijk doodzonde), te meer waar in 3 van de gevallen het absoluut zeker was dat er wel werd geteld. Laten we proberen in 1995 dit aantal weer te minimaliseren. Snel insturen helpt. Aan de tellingen is door 32 (31) tellers meegewerkt.

Top Tien

Het totale aandeel van de top tien (83,8 %) nam ten opzichte van 1993 (84,7 %) af. Hetzelfde was het geval in 1993.

Deze teruggang kan voornamelijk toegeschreven worden aan een duidelijk minder aantal waargenomen Spreeuwen: 29550 ten opzichte van 41960. Een "wolk" Spreeuwen meer of minder in de trek/winterperiode maakt hier een groot verschil. Hetzelfde kan ook bij de Kievit voorkomen. In totaal aantal bleef de Kievit ongeveer gelijk en met name in de broedperiode was er een gelijk patroon.

Binnen de top 10 vonden er weer belangrijke verschuivingen

Roerdomp

plaats, waarbij wel kan worden aangetekend dat de top 10 van 1993 nog geheel in de top 20 van 1994 aanwezig was.

Nieuwkomers in de top 10 waren Stormmeeuw, Goudplevier (in 1993 nog op positie 24) en de Houtduif.

Bekend is dat de Goudplevier in zeer wisselende aantallen aanwezig kan zijn.

Hetzelfde geldt ook voor de Kleine zwaan die in rangorde slechts één plaats terugliep, maar qua aantal meer dan halveerde. Detailanalyse geeft echter aan dat de soort in een wat kortere periode en in meer wisselende aantallen aanwezig was. De maxima lagen echter ongeveer gelijk, zodat er vermoedelijk geen sprake van verandering was.

Opmerkelijk was de toename bij de Grauwe gans en hoewel buiten de top 10 ook de Kolgans. Mogelijk dat de aangepaste beheersmaatregelen in een deel van het gebied, namelijk het ver-

hogen van de waterstand naar een meer "ouderwets" peil, hier van invloed waren. Laten we dat hopen.

Met de terugkeer van de Stormmeeuw in de top 10 kwam de soort weer terug bij de positie die zij ook in voorgaande jaren innam. De Kokmeeuw bleef daarentegen ongeveer gelijk 18392 (18586). De Meerkoet liep wat terug. Waar winnaars zijn, zijn er ook verliezers.

Uit de top 10 verdwenen de Grutto, Zwarte kraai en de Kauw. Waar vorig jaar de Kauw de Zwarte kraai wat verdrong, was dit in '94 beslist niet het geval. De Zwarte kraai bleef nagenoeg constant 1209 (1355), terwijl de Kauw weer sterk terugviel 948 (1725).

Hoewel de Wilde eend in rangorde daalde 9 (6), nam zij in aantal toe 2346 (2055). De Houtduif kwam na in '93 uit de top 10 verdwenen te zijn, weer terug, zowel in aantal 1721 (1292) als in rangorde 10 (12). De Houtduif gaf echter weer een omgekeerd beeld: 440 (825).

Als buiten de top 10 naar verschillende specifieke soorten wordt gekeken, kunnen de volgende opmerkingen worden geplaatst:

Grutto: Waar in '92 en '93 de soort toenam, gaf '94 een teruggang te zien 1422 (2046).

Graspieper: Lichte toename tot 1005 (906). Toename voornamelijk veroorzaakt door meer waarnemingen tijdens de winterperiode.

Scholekster: ongeveer gelijk aantal 983 (906).

Veldleeuwerik: Toename in aantal 958 (909). Toename voornamelijk veroorzaakt door meer waarnemingen tijdens de winterperiode, zoals ook bij de Graspieper het geval was.

Wulp: Duidelijke afname 544 (1088). De Regenwulp gaf daarentegen weer een lichte toename te zien 49 (36).

Tureluur: 254 (324). De soort was hiermede weer terug op niveau van '93 (253).

Gele kwikstaart: Toename qua aantal 93 (54)

Kemphaan: Het aantal waarnemingen liep verder terug tot 70 (206). De Kemphaan wordt al jaren in de Eempolders uitsluitend tijdens de trek waargenomen.

Oeverzwaluw 4 (1).

Nijlgans 76 (39). De soort lijkt zich nu ook definitief in de Eempolders gevestigd te hebben.

Niet in 1994

De soorten die wel in 1993 en niet in 1994 werden waargenomen, waren:

Kleine plevier, Barmsijs, Grasmus, Bonte vliegenvanger, Boomvalk, Rode wouw, Kleine rietgans, Casarca, Grote bonte specht, Middelste zaagbek, Staartmees, Baardmannetje en Frater.

Nieuw in 1994

De soorten die in 1994 werden waargenomen en niet in 1993, waren (in aflopende volgorde qua aantal):

Zwarte stern, Keep, Sijs, Kleine strandloper, Pijl-

staart, Noorse gele kwikstaart, Dwergstern, Lepelaar, Bonte strandloper, Zwartkop, Ooievaar, Purperreiger, Smelleken, Turkse tortel, Roerdomp, Grote karekiet, Goudhaantje en Boomkruiper.

Conclusie

De meeste ontwikkelingen qua waarnemingen waren voorspelbaar, maar er waren ook veel onduidelijkheden en verrassingen. Doorgaan met de tellingen blijft daarom zeer gewenst. Misschien moet wel overwogen worden om tot een andere <meer gedetailleerde> indeling te komen. Dit omdat er in het gebied een duidelijke scheiding in beheer plaatsvindt.

Noordhollandse vogelwerkgroepen blijven bij elkaar

De stichting Samenwerkende Vogelwerkgroepen Noord-Holland (SVN) heeft het Regionaal Orgaan Amsterdam (ROA) laten weten zichzelf niet te zullen opsplitsen, als in 1998 de stadsprovincie Amsterdam zich afscheidt van de rest van Noord-Holland. De dertien Noordhollandse vogelwerkgroepen, waaronder onze eigen vwg, willen gezamenlijk doorgaan. Immers: vogels storen zich niet aan genzen. Afsplitsing van een aparte stichting voor vogelwerkgroepen binnen de stadsprovincie Amsterdam zou volgens SVN een jammerlijk einde betekenen van een langjarige traditie van samenwerking en uitwisseling van ervaringen.

	1993 Totaal		1994 Totaal		Noord		Zuid		Oost	
	Aantal	Nr	Aantal	Nr	Aantal	Nr	Aantal	Nr	Aantal	Nr
Spreeuw	41960	1	29550	1	12147	2	11709	1	5694	1
Kievit	26386	2	24522	2	14036	1	7210	3	3276	2
Kokmeeuw	18586	3	18392	3	7383	3	9637	2	1372	3
Stormmeeuw	1173	13	3701	4	2591	5	1005	7	105	18
Kleine zwaan	8096	4	3378	5	1622	6	1749	4	36	35
Grauwe gans	1640	9	3132	6	2741	4	33	37	378	8
Meerkoet	3255	5	3089	7	1332	9	1412	5	345	11
Goudplevier	683	24	2616	8	1440	7	1	79	1175	4
Wilde eend	2055	6	2346	9	887	10	994	8	465	6
Houtduif	1292	12	1721	10	320	18	1187	6	214	13
Kolgans	503	26	1553	11	1342	8	200	21	11	53
Grutto	2046	7	1422	12	468	13	378	16	576	5
Boerenzwaluw	1308	11	1371	13	410	14	584	11	377	9
Zwarte kraai	1355	10	1209	14	524	11	519	12	166	16
Knobbelzwaan	1000	16	1062	15	367	15	659	9	36	34
Graspieper	906	20	1005	16	508	12	226	19	271	12
Scholekster	909	18	983	17	299	19	510	13	174	15
Veldleeuwerik	853	22	958	18	348	16	148	24	462	7
Kauw	1725	8	948	19	332	17	591	10	25	40
Smient	978	17	872	20	9	57	491	14	372	10
Totaal	107104		92447		44499		34937		13060	
Top 10										
Totaal	126479		110312		51411		41725		17619	
Aantal soorten		113		118		97		86		92

Telresultaten in de Eempolders in 1993 en 1994.

In 1994 zijn in het Gooi vier broedgevallen vastgesteld van Kerkuilen in speciale nestkasten van onze werkgroep Kerkuilen. Weliswaar kwamen niet alle broedsels succesvol uit, maar dankzij een volledige "bedekking" van ons werkgebied met nestkasten, is deze karakteristieke uil in elk geval terug van weggeweest.

Gerard Mijnhout

Nestkasten zorgen voor goede resultaten van Kerkuil in 't Gooi

Nadat begin jaren zeventig in de Achterhoek gebleken was dat de Kerkuil aldaar baat had bij het plaatsen van speciale nestkasten in schuren, is er heel wat veranderd. Tot de strenge winter van 1979 schommelde het aantal broedparen in Nederland tussen de 200 en 700. Na deze winter was de stand zelfs maar 100 paar. De Kerkuil kon zich maar met moeite in stand houden. Duidelijk bleek dat de uilen die in gebieden voorkwamen waar diverse nestkasten hingen, zoals in Friesland en de Achterhoek, er beter voor stonden dan elders. In de loop der jaren is landelijk het aantal kasten enorm toegenomen en daarmee ook de organisatie.

Tegenwoordig bestaat er de Kerkuilenwerkgroep Nederland waarin deelnemen: een landelijk coördinator (Johan de Jong), Vogelbescherming Nederland en 600 à 700 vrijwilligers. Per provincie, verdeeld in regio's, controleren zij zo'n 5000 kasten. Dat alle inzet zin heeft blijkt wel uit het aantal broedparen. Dat is in 1993 gestegen tot 1052. Er moet niet uit het oog verloren worden dat het plaatsen van kerkuilnestkasten niet zaligmakend is. Zo moet er nog heel wat gedaan worden aan het verbeteren van de voedselsituatie (houtwallen, ruige terreinen = mui-

zen), kleinschalige landschapselementen (leefgebied van de Kerkuil) en verkeerssituaties (uil-onvriendelijke wegbermen = meer verkeersslachtoffers).

Nestkasten

Vanaf 1990 zijn we vanuit de vogelwerkgroep in ons werkgebied begonnen met het plaatsen van nestkasten. Deze vonden een plek bij boerderijen, molens, schuren, kerken en zelfs een kasteel (Muiderslot). De lokaties werden bepaald door het omliggende gebied, deze moesten geschikt zijn voor de Kerkuil.

Aan het begin van het broedseizoen 1995 is het aantal kasten opgelopen tot 59, verdeeld over het hele beschikbare gebied. Hiermee is het Gooi vol; het is nu aan de Kerkuil om deze "ideale woningen" te betrekken.

Vermeld moet worden dat dit alleen gelukt is door de steun van de Stichting Vrijwillig Natuur- en Landschapsbeheer Noord-Holland, die bijna alle kasten kosteloos gemaakt heeft. Ook iedereen die zich in ons gebied voor de Kerkuil heeft ingezet wil ik op deze wijze bedanken.

Broedsels

Na 1977 werden er in Noord-Holland geen broedsels meer vastgesteld. In het werkgebied

van de vogelwerkgroep wel, want in Eemnes (Utrecht) weet zich al jarenlang 1 à 2 paar te handhaven.

Nadat in 1990 in de kop van Noord-Holland weer het eerste paar in deze provincie tot broeden kwam (in een nestkast), nam het aantal toe tot 15 geslaagde broedsels in 1994. Zo ook in ons werkgebied:

Eemnes: 1 broedsel, 4 jongen uitgevlogen

Blaricum: 1 broedsel, 4 jongen uitgevlogen

Naardermeer: 1 broedsel, 4 eieren, 0 uitgevlogen

Hilversumse Meent: 1 broedsel, 5 eieren, 1 uitgekomen, 0 uitgevlogen

Over de oorzaak van het niet uitkomen van de eieren kan niet veel gezegd worden. Mogelijk is het vrouwtje (dat de eieren uitbroedt) dood gegaan of heeft ze het nest uit voedselgebrek verlaten.

Duidelijk is wel dat, gezien de broedsels en losse waarnemingen in kasten, de Kerkuil deze "ideale woningen" ook bij ons ontdekt heeft.

We wachten met spanning af hoe de stand in het Gooi en de Vechtstreek zich zal gaan ontwikkelen. Aan de nestkasten zal het niet liggen!

Om zo optimaal mogelijk op de ontwikkelingen in te springen, zijn alle waarnemingen van de Kerkuil van belang. Met het zomaar plaatsen van nestkasten zijn we er niet. Mogelijk bevindt er zich ergens een broedpaar op een ongunstige plaats of kan een paar zich door nestplaatsgebrek niet vestigen. Ook zwerft een aantal solitaire vogels rond.

Dus, in het belang van de Kerkuil, geef uw waarnemingen (dood of levend) door aan: Gerard Mijnhout, Croeselaan 393 bis, 3521 BZ Utrecht. Telefoon: 030-946113.

Literatuur:

Akker, R. van den. 1992. Landelijk alweer boven de duizend paren. De Wijde Blik 4:10-15.

Akker, R. van den. 1993. Het gaat goed met de Kerkuil in Gooi en omstreken. De Korhaan 27(1).

Galen, D. van. 1994. VNLB Kerkuilnieuws nr. 9.

Hut, R.M.G. van der, J. de Jong, E.R. Osieck. 1992. Biologie en bescherming van de Kerkuil *Tyto alba*. Techn. Rapport Vogelbescherming 7.

Jong, J. de. 1995. De Kerkuil. Ureterp.

Verslag van de Algemene Ledenvergadering 23 maart 1995

Aanwezig: 49 leden, onder wie minstens drie ereleden.

Afwezig met bericht: Guus Proost, Mia Kraal, Frank Heilman

1. Om 20.00 uur verwelkomt de voorzitter de aanwezigen, en deelt mee dat tot leedwezen van het bestuur het verslag van de vorige jaarvergadering in het ongerede is geraakt en niet in De Korhaan is gepubliceerd, zodat reacties erop helaas onmogelijk zijn.
2. Ingekomen stukken: geen. Er wordt een aantal affiches uitgedeeld van de vogelhut bij het Laarder Wasmear. Voorts wordt meegedeeld dat op 23 maart een observatiehut is geopend aan het Eemmeer, te bereiken via het surfstrand van Blaricum.
3. De voorzitter memoreert de soms pittige discussies van het afgelopen jaar, vooral over natuurbescherming (jacht en recreatie).
4. Jaarverslagen:
Vraag over Excursies: Waarom was er geen informatie over de excursie naar Falsterbo? Antwoord voorzitter: Dit was formeel geen VWG-activiteit. Wel over gepubliceerd in De Korhaan.
vraag over Avifauna: Waarom geen info over activiteiten in Eempolders? Antwoord voorzitter: Dat is inderdaad een omissie. Een brief van Nico Klippel over haperende contacten tussen Avifauna en Eempoldertellers komt in de volgende bestuursvergadering ter sprake.
Vraag over Nestkasten: Waar blijft het verslag over de Kerk- en Bosuilenkasten? Antwoord voorzitter: Dat komt in de eerstvolgende Korhaan. (Zie elders dit nummer).
Vraag over Natuurbescherming: Zijn er resultaten bekend over de eierrapacties om afschot van Knobbelswanen te voorkomen? Antwoord Rob Kloosterman: 20 tot 30 eieren zijn geraapt. Er is minder geschoten. Het doel was ook om contacten te leggen met klagende boeren en die te bewerken. Dat is werk voor de langere termijn.
5. Verantwoording penningmeester:
Vraag waar 2500 gulden voor 'Waar vind ik welke vogel...' is geboekt. De penningmeester licht dit toe.
De kascommissie bevindt de boeken in orde en wordt door de voorzitter bedankt. In de nieuwe kascommissie neemt Nico Klippel zitting.
6. Bestuursverkiezing:
Pon Ruiter treedt af als secretaris en is niet herkiesbaar. Het bestuur stelt voor in zijn plaats Ben den Hoed te benoemen. De vergadering gaat hiermee akkoord. De voorzitter zwaait de vertrekkende secretaris uit met vele woorden van dank en een platenbon; Pon Ruiter dankt het bestuur voor de veranderde manier waarop hij tegen de natuur aan is gaan kijken en leest ter illustratie een column voor van Koos van Zomeren.
7. Rondvraag:
De nieuwe hut aan het Eemmeer zal door de VWG worden beheerd. Wie bereid is aan incidentele onderhoudsklusjes mee te helpen, kan dit bij het bestuur opgeven.
Vanuit de vergadering komen complimenten aan de redactie van de vernieuwde Korhaan en aan alle actieve mensen binnen het bestuur. Doet de VWG niet mee met de landelijke Roofvogeldag? Dick Jonkers: Jawel, via Chris Sjobbema, een nieuw VWG-lid uit Baarn.
8. Sluiting:
De voorzitter dankt de aanwezigen voor hun komst en sluit om 20.40 de vergadering.

PON RUITER

De Koereiger (*Bubulcus ibis*) inspireerde onze huisdichter Schrijflijster tot een gedicht en een overdenking.

Schrijflijster

Koereiger: Om niet of iets?

Drie koereigers, tenenprikkend in haar zachte rug,
dansen licht op huid en hals.
De koe loopt onverstoord en eet
het gras hoog opgeschoten.

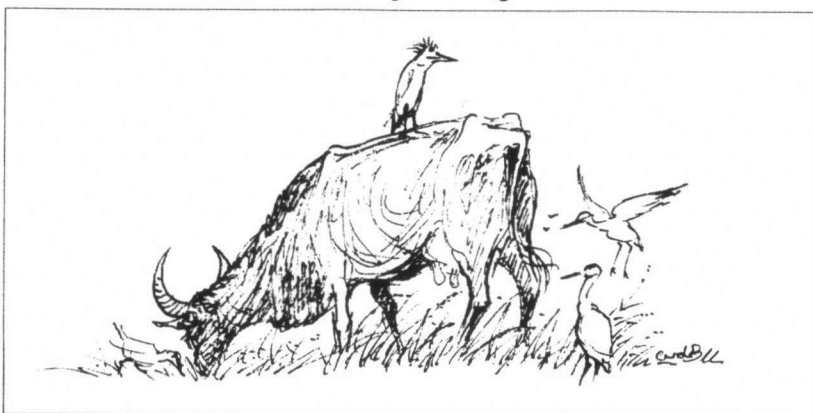
Zij kozen haar met zijn allen
die beweeglijk zoekt naar kost
en sprinkhaan, vlieg en kever verschrikt
opjaagt die zich verraden
hun makkelijke prooi te zijn.

Staat zij hen toe om niemendal
of doet zij stekende vliegen kwaad
met helpers van haar zwaaiende staart.

Misschien noden die verbonden dieren
elkaar zuchtig om insecten
ongewenst en begeerd.

Of zoeken de vogels haar gezelschap
in de wei vol eetbaar leven
omdat zij graag met anderen zijn
om hen te gebruiken.

Geen angstig besef van elkaar
maar voorzichtige saamhorigheid
vol vertrouwen beweegt
dit onderling afhankelijk samenspel
wellicht door eigenbelang om niet.

Koereigers

De Koereiger zoekt het gezelschap van vee om te fourageren op insecten. Vooral runderen en paarden bewegen zich dusdanig in het juiste biotoop, dat de Koereiger optimaal van de opgejaagde insecten kan profiteren. Daarbij gaan zij vaak op de rug en tussen de poten van het vee zitten. Door de wereldwijde verbreiding van de veeteelt gaat het dan ook goed met deze vogels. Ook in ons land komen zij voor. Niet door de uitbreiding van de veeteelt, maar bij de Oostvaardersplassen, waar ook koeien en paarden grazen.

Wat bindt deze dieren? Is het eigenbelang of is hun gedrag juist onbaatzuchtig? Of wederkerig altruïsme (voor wat hoort wat), of misschien zelfs een vorm van symbiose? Wat is hun werkelijkheid en wat speelt er in hun hoofden? Of stoelt hun gedrag op tolerantie, los van ego, ons mensen vreemd en kunnen zij elkaar zo goed velen, omdat zij zich niet aan elkaar storen? Doen zij de dingen wel of niet met het oog er iets voor terug te ontvangen?

Wij zullen het misschien nooit weten, daar dit menselijke begrippen zijn welke niet op dieren van toepassing behoeven te zijn. Het gevaar bestaat in onze pogingen om hun gedrag te verklaren, dat wij de menselijke denkvorm op de dieren overbrengen. Dat leidt altijd tot vooroordelen. Daarom besluit het gedicht met een paradox, welke het antwoord boven het weiland laat hangen.

Programma

Zaterdag 22 april: Ochtend-wandelexcursie Loenderveense/waterleidingplassen o.l.v. Jan van Bergeijk. Vertrek om 6.30 uur vanaf het Oosterspoorplein (achterkant Centr.Station), Hilversum.

Donderdag 27 april: Lezing door de heer R.M.Pop; "De Vogelwereld van de Falkland-eilanden".

René Pop is vogelfotograaf en heeft expedities gemaakt over de hele wereld. Hij is verbonden aan de redactie van "Dutch Birding".

Hij zal een verslag laten zien van een expeditie naar de Falkland-eilanden. Beelden van allerlei soorten Albatrossen, Stormvogels en Pinguïns zullen getoond worden. Ook zeezoogdieren, onder andere de zee-olifant, komen aan de orde.

De bijeenkomst is in de Goede Herderkerk, Simon Stevinweg, Hilversum. Aanvang 20.00 uur.

Zondag 7 mei: Ochtendwandeling in de Zouweboezem. Dit mooie gebied ligt in de driehoek Lexmond, Meerkerk en Ameide. Wim Aarnink van de Vogelwacht Utrecht zal ons door dit gebied leiden.

Vertrek om 7.30 uur vanaf het Oosterspoorplein in Hilversum. Om 8.00 uur vertrekt de excursie vanaf de parkeerplaats aan de achterkant van 't Veerhuis (sportcomplex) in Nieuwegein-Zuid.

Dinsdag 9 mei: Werk-contactavond in de Oranjerie van kasteel Groeneveld in Baarn.

Vanaf 19.45 uur bent u van harte welkom.

Vanavond hebben we een speciale gast van Vogelbescherming. Frans Bergfeld komt ons allerlei modellen van verrekijkers en telescopen laten zien en bekijken. Ook zal Frans een aantal bekende vogelgidsen meenemen.

We krijgen nogal eens de vraag welke verrekijker moet ik nu kopen en welke vogelgids is het beste en het handigste mee te nemen. Nu krijgt u de kans om van een specialist op dit gebied hier het een en ander over te horen.

Zondag 14 mei: Vroege Vogelwandeling met de boswachter rondom kasteel Groeneveld in Baarn. Dit is een openbare excursie, dus neem vrienden en kennissen mee.

Vertrek om 5.30 uur vanaf de voorkant van het kasteel. De excursie duurt ongeveer 2 uur.

Indien u wilt deelnemen aan het ontbijt na afloop dan kunt u zich hiervoor één week van te voren telefonisch opgeven. Tel.nr. 02154-20446.

Weekend 19-20-21 mei: Zelfverzorgings-kampeerweekend op de camping Oosterberg in Epen, Zuid Limburg.

U kunt met tent of caravan komen, ook zijn er hotels/pensions in de buurt van de camping.

Wie aan dit weekend wil deelnemen moet vóór 1 mei fl. 10,- overmaken op gironummer 2529179 t.n.v. de Penningmeester van de VWG Het Gooi e.o. te Weesp, met vermelding van 'Kampeerweekend Limburg', en zich, eveneens vóór 1 mei, schriftelijk opgeven bij Joke van Velsen, Dotterbloemlaan 39, 3742 ED Baarn met vermelding of u gebruik maakt van een tent of caravan en of u in het bezit bent van een auto, zodat men eventueel met elkaar kan meerijden.

Iedere deelnemer krijgt van tevoren een deelnemerslijst en het adres van de camping, zodat men kan carpoolen.

Op 19 mei bent u vanaf 16.00 uur welkom op de camping. De kosten voor tent of caravan dient u daar te betalen.

Maandag 29 mei: Avond-vaarexcursie op de Kortenhoefse plassen o.l.v. Erik de Haan en Peter Vos.

Opgave, welke voor 6 mei binnen moet zijn, door overmaking van fl. 5,00 op postgironr. 2529179 t.n.v. de penningmeester van de VWG 't Gooi e.o. te Weesp, met vermelding "Vaarexcursie".

Door het beperkte aantal plaatsen geldt de volgorde van aanmelden. Bij overboeking wordt het bedrag teruggestort.

Vertrek om 19.00 uur vanaf Fort Kijkuit bij de molen "Gabriël", bereikbaar aan de Vreelandseweg, afslag Nederhorst den Berg.

Woensdag 7 juni: Avond-wandelexcursie rondom de Stichtse Brug en een bezoek aan de nieuwe observatiehut aldaar. Deze excursie is onder leiding van Rob van Maanen.

Vertrek om 19.00 uur vanaf het surfstrand van Blaricum (west van de Stichtse Brug, gezien vanaf het Gooi).

Zondag 11 juni: Fietsexcursie rondom het Gooi, o.l.v. Ronald Sinoo en Jacques Meijer.

Vertrek om 6.00 uur vanaf de parkeerplaats bij het bezoekerscentrum van Natuurmonumenten, Boekesteyn in 's-Graveland.

Deze excursie zal tot ca. 14.00 uur duren, dus voldoende eten en drinken meenemen.

Donderdag 22 juni: Avond-wandelexcursie Kromme Rade, o.l.v. Jelle Harder en Jacques Meijer.

Tijdens deze excursie zullen we ook naar vleermuizen kijken en luisteren.

Vertrek om 19.00 uur vanaf het begin van de Kromme Rade aan de 's-Gravelandse Vaartweg bij het Tolhuis (d.w.z. bij het bruggetje).

DEELNEMERS AAN DE EXCURSIES WORDT DRINGEND VERZOCHT OM BIJ ALLE EXCURSIES VOOR DE AANGEGEVEN TIJD AANWEZIG TE ZIJN, ZODAT OP TIJD VERTROKKEN KAN WORDEN.

Voor de goede orde wijzen wij er op dat de in het programma aangekondigde excursies, tenzij uitdrukkelijk anders vermeld, in principe uitsluitend bedoeld zijn voor leden en huisgenoot-leden van de VWG. U wordt dringend verzocht naar deze excursies geen kleine kinderen en geen honden mee te nemen. Dit geldt uiteraard ook voor de weekenden.

MUTATIES LEDENBESTAND

Nieuwe leden:

Mw. J. Alten-Douwma (huisgenoot)	Jhr. v. Sypsteynln. 31	1231 XL Loosdrecht	02158-21247
Mw. P. v. d. Bor	Noordereinde 3F	1243 JG 's-Graveland	035-561878
R. Burggraaf	Pr. Irenestraat 76	1271 XW Huizen	02152-58130
D. L. den Hollander	Nimrodlaan 1	1217 EC Hilversum	035-232842
Mw. F. Konstapel	Zuidsingel 1	1241 EH Kortenhoef	035-564325
E. Lam	De Pol 115	6983 EC Doesburg	08334-74907
C. Schenk	Kostmand 52	1276 CL Huizen	02152-69150
P. Spoorenberg	Celebesstraat 36	3742 DD Baarn	02154-24686
Mw. Y. Volkersz (huisgenoot)	Bastionweg 109	1383 JC Weesp	02940-14908
Mw. Weil (huisgenoot)	Kastanjelaan 9	1214 LE Hilversum	035-241078
Mw. G. Heijn (blijft lid)	Meentweg 26	1261 XV Blaricum	02153-82207

Overleden:

C. Cramer	Bussum
P. J. Bakker	Eemnes
Mw. B. M. Rump	Hilversum

Adreswijzigingen:

Mw. M. Bouma-Huyzendveld	Argusvlinder 8	1113 LK Diemen	020-6999647
Mw. J. M. Eitjes	Franciscusweg 55	1216 RX Hilversum	035-231925
W. M. Fokker	Lindengracht 9	3633 AS Vreeland	02943-2460
Mw. G. J. van Berkel	Aarweg 3A	2403 NB Alphen a/d Rijn	
S. F. Strik	idem		
J. L. Bos	Ringdijk 80	8244 BC Lelystad (Haven)	03200-61499
Drs. W. J. M. Holthuizen	Gr. Hertoginnelaan 2	1405 EA Bussum	02159-72370
Mw. M. Plomp	Neuweg 159	1214 GW Hilversum	035-243781
R. Sinoo	Libellemeent 46	1218 CG Hilversum	02159-30491
P. E. Touber	Kimwierden 418	1353 EX Almere	036-5311803
J. K. Nijhof	Sophialaan 22	1213 XN Hilversum	035-240967

Ontvangen Literatuur

Samenstelling: Ruud Willemstein

Genoemde artikelen zijn slechts een selectie en vormen niet de complete inhoudsopgave.

Apus, Stichting Gierzwaluwenwerkgroep Nederland, jrg 1 no 1, winter 1994-1995: Nieuw informatieblad van de nieuwe stichting Gierzwaluwenwerkgroep Nederland, met als doel de kennis over de Gierzwaluwen en de gierzwaluwbescherming te bundelen en uit te dragen.

Dutch Birding, Dutch Birding Association, jrg 17 no 1, 1995: Donsstormvogel te Camperduin in oktober 1992 - Meerdaags verblijf van Vorkstaartmeeuwen in Nederland

Fitis, VWG Zuid-Kennemerland, jrg 30 no 4, 1994: Broedvogels van een recreatiegebied - De Zwartkopmeeuw in Zuid-Kennemerland, voorkomen in de periode 1963-1993 - Watervogels en roofvogels januari 1994

De Gierzwaluw, VWG Amsterdam, jrg 32 no 4, 1994: Frankendael, het Reigerbos in de Watergraafsmeer (Honderd jaar broedvogels op een Amsterdamse buitenplaats) - Bruine kiekendief-soap in Het Amsterdamse Bos in 1994

De Graspleper, Samenwerkende VWG's N.H., jrg 15 no 1, 1995: De Torenvalk in de gemeente Niedorp in de jaren 1974-1993 - Provinciaal weidevogelmeetnet Noord-Holland 1987-1994 - Kauwen als krakers van bosuilwoningen

De Grauwe Gans, St. Vogel- en Natuurwacht Zuid-Flevoland, jrg 11 no 1, maart 1995: Watervogels in het stedelijke gebied - Broedvogels van de Almeerse grachten 1995 - Avifauna Zuid-Flevoland - Waarnemen, alleen genieten of ook meer? - Weidevogelbescherming in Flevoland - Inventarisaties Zuidelijk Flevoland

De Grutter, Vogelbeschermingswacht Zaanstreek, jrg 19 no 1, 1995: Algemene broedvogels in de Zaanstreek in 1994

De Korhaan, Ver. voor Vogel- en Natuurstudie De Wielewaal, afd. De Noorderkempen, jrg 23 no 1, januari 1995: Vogels... "De Roodborst"

De Kruisbek, Vogelwacht Utrecht, jrg 38 no 1, februari 1995: Kijken naar trekvogels - Trekvogels tellen en turven - Een vogelobservatiehut aan het Eemmeer

Limosa, NOU/SOVON/Watervogels, jrg 67 no 4, 1994: Krooneenden in Nederland - Mediterrane trekroute watervogels - CDNA-overzicht 1992 - Ontstaan populatie Mandarijneenden

Meerkoet, Natuur en Milieufederatie Wierhaven, 1994 no 4: "Bejaarde" Stormmeeuwen - Ringmeldingen van in het werkgebied gevonden vogels

Mens en Natuur, IVN Vereniging voor natuur- en milieueducatie, jrg 46 no 1,

Idem, jrg 32 no 4, december 1994: Vogelvangst: Van de Waalse kaart geveegd - Vogelbescherming - Ornithologie: De leeuweriken - Bedreigde vogelsoorten - Enkele bedenkingen

De Mourik, Vogelwerkgroep Rijk van Nijmegen e.o., jrg 21 no 1, 1995: Broedvogels van De Bruuk, winst- of verliesrekening - Beuningse uiterwaarden: vogelrijkdom buiten het broedseizoen

Natuurbehoud, Ver. Natuurmonumenten, jrg 26 no 1, februari 1995: De natuur krijgt meer voor het zeggen op en onder de Sint Pietersberg - Boommaters zetten Drents bos op stelten

Natuur en Milieu, Stichting Natuur en Milieu, jrg 19 no 2, februari 1995: Zoogdieren lijden onder versnippering en vervuiling

NatuurNabij, IVN Eemland, jrg 23 no 2, maart 1995: Weidevogelbescherming

NME Magazine, Stichting Regionaal Natuur- en Milieu-Educatie Centrum voor Het Gooi en omstreken, jrg 4, no 7, maart 1995: Themanummer Onderwijs en Milieu in beweging: Kansen voor Natuur- en Milieu-Educatie in Gemeenten

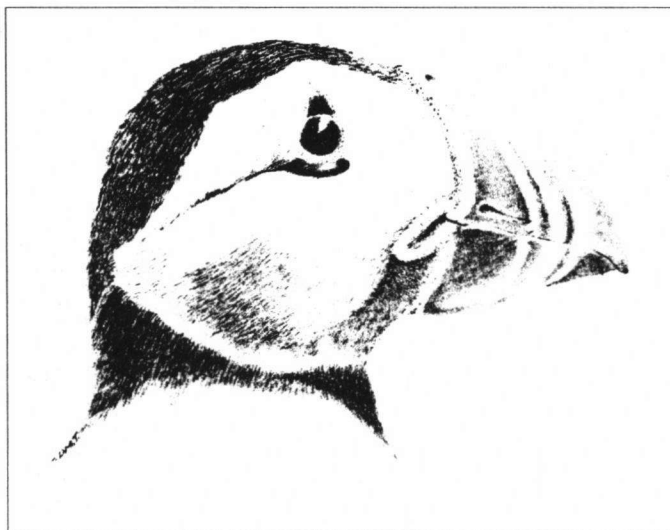
Noordhollands Landschap, Stichting Het Noordhollands Landschap, jrg 22 no 1, 1995:

Gooise dieren steken weer veilig over

Noordhollands Milieu '95, Milieufederatie Noord-Holland in samenwerking met de Konsulent Natuur en Milieu edukatie en het Overlegplatform voor Milieuvorlichting Noord-Holland, no 1, 1995

Politie Dier en Milieu, Vereniging Politie Dieren- en Milieubescherming, jrg 70 no 1, februari 1995: Aan roofvogelvolgving moet een einde komen

De Smlent, Nieuwsbrief Samenwerkende Vogelwerkgroepen Noord-Holland, no 2, maart 1995: Soortbescherming - Het

Papagaaiduiker

lente 1995: Nestbescherming in de Eempolder

Mens en Vogel, Koninklijk Belgisch Verbond voor de Bescherming van de Vogels, jrg 32 no 1, maart 1994: Natuurbehoud - Zwendel in vogels - Vogelbescherming - Wetgeving

Idem, jrg 32 no 2, juni 1994: Ornithologie, Onze kwikstaarten

Idem, jrg 32 no 3, september 1994: Vogelbescherming, de IJsvogel en broedgelegheid

jachtfonds - De ontwikkeling van de broedvogelaantallen van de Lepelaar *Platalea leucorodia* in Nederland in de periode 1961-93

De Takkeling, Werkgroep Roofvogels Nederland, jrg 3 no 1, 1995: Overzicht van het lopende roofvogelonderzoek in Nederland in 1994 - Eerste zekere broedgeval van een Wespendif *Pernis apivorus* in Oostelijk Flevoland - Bos-bewonende roofvogels in de IJsselmeerpolders in 1994

De Tringiaan, Vogelwerkgroep Schagen e.o., jrg 18 no 1, februari 1995: Een globale indruk van de broedvogels van de wieringwaard en waardpolder in 1994

Tussen Vecht en Eem, Ver. van Vrienden van het Gooi en de Stichting Tussen Vecht en Eem, jrg 13 no 1, februari 1995:

Vanellus, Bond van Friese Vogelbeschermingswachters, jrg 48 no 1, 1995: Nazorg 1994 - De vos vormt een bedreiging voor weidevogels

Van Nature, Nieuws van de Vereniging Natuurmonumenten, jrg 5 no 1, januari

1995: Variatie Veluwezoom leidt tot bovengemiddelde vogelstand

Veld- en Vitrine, Mededelingen van het Fries Natuurmuseum, no 125, februari 1995: Een heftig weekje Ameland...

VNLB Nieuws, Stichting Vrijwillig Natuur- en Landschapsbeheer Noord-Holland, no 92, februari 1995

Het Vogeljaar, Tijdschrift voor vogelstudie en vogelbescherming, jrg 43 no 1, 1995: Het merkwaardige paarsysteem van de Pimpelmees - Haviken in Zuid-Twente (3) - Kunstwandlen voor Oeverzwaluwen in Nederland

Vogels Ecologie & Ontwikkeling, Stichting Mondiaal Alternatief, no 19, Jaarverslag 1993

De Wijde Blik, Tijdschrift voor natuur en milieu in Gooi, Vechtstreek e.o., jrg 11 no 94/4, januari 1995: Het Weerhuisje, een bijzondere paddestoel in 't Gooi - Kranswieren in Gooi en Vechtstreek

Handen af van jonge vogels

Helaas worden er regelmatig in het voorjaar en de zomer jonge vogels ten onrechte bij de Stichting vogelasiel "Het Gooi" in Naarden aangeboden.

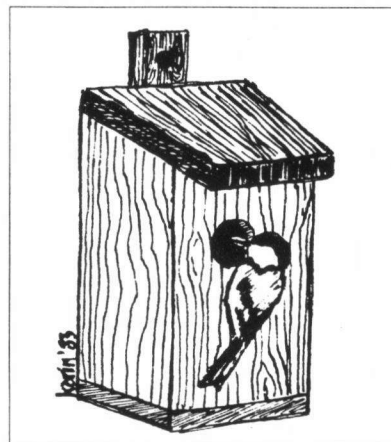
De jonge vogels blijven alleen achter, terwijl de ouders voedsel zoeken. Vaak lijkt het dan alsof het jong er verlaten en zielig bij zit. Het diertje wordt gevangen en in een doos door 'trotse dierenvrienden' naar het vogelasiel gebracht. Ondertussen zoeken de beide oudervogels in paniek naar hun verdwenen grut.

LAAT ALSTUBLIEFT DE JONGE VOGELS ZITTEN!

Hun ouders laten ze echt niet in de steek.

Als u wilt helpen, onderzoek dan eerst of het dier verwaarloosd, ziek of gewond is. Pas dan zullen de vrijwilligers van de Stichting vogelasiel "Het Gooi" het diertje met liefde in ontvangst nemen om het te verzorgen. Wilt u het vogelasiel financieel steunen, wordt dan donateur. Dat kan door een bedrag over te maken op bankrekeningnummer 65.84.13.325 t.n.v. NMB-Bank te Bussum.

BERTUS VAN DEN BRINK

Koolmees

HAANTJES

Rubriek voor niet-commerciële mededelingen van/ aan Korhaanlezers

Enquête

In de vorige Korhaan las u al over de enquête die het bestuur onder de leden houdt over wensen voor de toekomst. Als u deze enquête nog niet heeft ingevuld verzoeken we u deze alsnog z.s.m. bij een van de bestuursleden in te leveren. Kwijt? Bel even. Adressen achterin De Korhaan.

reikt aan een persoon die zich volgens de jury verdienstelijk heeft gemaakt voor de natuur in Noord-Holland.

Putter

De Putter is onze vogel van het jaar 1995. Doel van dit speciale onderzoek is om vast te stellen wat de huidige status is van deze soort in ons werkgebied. Dit onderzoek kan alleen maar slagen als alle leden hun waarnemingen op de bekende waarnemingskaartjes invullen en inleveren bij de bekende adressen.

Natuurmarkt

De stichting Het Noordhollands Landschap houdt op zaterdag 10 juni de jaarlijkse natuurmarkt rond het kantoor van de stichting in Castricum. Vele organisaties die zich bezighouden met natuur in Noord-Holland zullen zich hier presenteren. Tevens zal de Zilveren Kemphaan worden uitge-

Veldwaarnemingen

Waarnemingen Overzicht (1)				
Samengesteld door Laura Mudde				
Soort	Aantal	Datum	Plaats	Waarnemer
Dodaars	1	1995-01-11	Kust Labradorstroom, Huizen	A.C.Driessen
Geoorde Fuut	1	1995-01-15	Haven van Huizen	C.Rosier, W.v.d.Bedum
Roerdomp	1	1994-12-14	Laarder Wasmeer	R.Sinoo
Roerdomp	1	1994-12-28	Laarder Wasmeer, Plas C	A.Vermeule
Lepelaar	4	1995-01-16	Centrum, Hilversum	B.& N.J.Dwars
Kleine Zwaan	17	1994-12-01	Huizer Pier	A.C.Driessen
Kleine Zwaan	350	1994-12-24	Noordpolder te Veld, Eemnes	J.van Gastel
Kleine Zwaan	5	1995-01-03	Bijvanck, Blaricum	D.Jonkers
Kleine Zwaan	7	1995-01-15	Keverdijksepolder	P.Schut
Kolgans	300	1994-12-24	Noordpolder te Veld, Eemnes	J.van Gastel
Brandgans	3	1994-12-05	Noordpolder te Veld	M.van Houten
Nijlgans	38	1995-01-13	Betune Polder	C.de Rooij
Nijlgans	15	1995-01-15	Hilversumse Meent, Hilversum	P.Schut
Nijlgans	20	1995-01-23	Hilversumse Meent, Hilversum	P.Schut
Bergeend	3	1994-12-24	Voor Huizer Pier 05A	R.Th.Huizenga
Bergeend	9	1995-01-13	Pier, Gooimeer, Huizen	A.C.Driessen
Krakeend	53	1995-01-15	Zanderijsloot Meentweg/Valkeveenselaan	R.Th.Huizenga
Pijlstaart	1	1994-12-18	Rioolzuiveringsplas, Hilversum-Oost	R.Sinoo
Brilduiker	19	1994-12-01	Gooimeer langs Pier, Huizen	A.C.Driessen
Brilduiker	5	1994-12-24	Voor Huizerpier 05A	R.Th.Huizenga
Brilduiker	14	1995-01-20	Ankeveense Plassen (25-26A)	A.M.van der Poel
Norinetje	11	1994-12-13	Laarder Wasmeer	R.Sinoo
Grote Zaagbek	13	1994-12-01	Tussen Nieuwe en Oude Haven, Huizen	G.Marmelstein
Grote Zaagbek	14	1994-12-24	Voor Aanloophaven 05A	R.Th.Huizenga
Grote Zaagbek	1	1995-01-03	Naarderbos (004A)	A.M.van der Poel
Grote Zaagbek	12	1995-01-20	Bergse Pad (26A)	A.M.van der Poel
Grote Zaagbek	2	1995-01-23	Laarder Wasmeer	J.Renzenbrink
Blauwe Kiekendief	1	1994-12-01	Park Labradorstroom, Huizen	A.C.Driessen
Sperwer	1	1994-12-00	Dammerkade, Ankeveense Plassen	S.L.Visser
Sperwer	1	1994-12-01	Park Labradorstroom, Huizen	A.C.Driessen
Buizerd	3	1994-12-02	Hockeyveld bij PWN, Bussum	D.Jonkers
Waterhoen	21	1995-01-18	Oude Haven, Hilversum	N.J.Dwars
Waterhoen	14	1995-01-22	's-Gravel.weg/Noordeinde 's-Graveland	D.Jonkers
Kievit	300	1994-12-24	Noordpolder te Veld	J.van Gastel
Watersnip	17	1994-12-01	Park Labradorstroom, Huizen	A.C.Driessen
Watersnip	3	1994-12-24	Boven Huizerpier 05A	R.Th.Huizenga
Watersnip	6	1994-12-25	Gooiergracht, Eemnes	D.Jonkers M.de Graaf
Watersnip	12	1995-01-25	Labradorstroom, Gooimeerkust, Huizen	A.C.Driessen
Houtsnip	1	1995-01-07	Kr.van Veenlaan, Hilversum	H.Westendorp
Regenwulp	1	1994-12-27	Spiegel, Bussum	C.Rosier
Wulp	30	1994-12-24	Oostermeent, Blaricum	J.van Gastel
Holenduif	30	1994-12-02	Egelshoek, Hilversum	D.Jonkers
Kerkuil	1	1995-01-23	Loodijk, Weesp	D.Jonkers
Velduil	1	1995-01-15	Voorlanden, Stichtse Brug	D.Jonkers, M.de Graaf
IJsvogel	1	1994-12-14	Park Labradorstroom, Huizen	A.C.Driessen
IJsvogel	1	1994-12-24	Ankev.Plassen, Kromme Googh, Bergse Pad	Joh.J.Frieswijk
IJsvogel	1	1995-01-03	Naardermeer (50A)	A.M.van der Poel
Groene Specht	1	1994-12-25	IJzeren Veldweg 062	R.Th.Huizenga
Groene Specht	1	1995-01-29	Leemzeulder, Laren	G.Bieshaar
Zwarte Specht	1	1994-12-20	Laarder Wasmeer	R.Sinoo

Veldwaarnemingen

Waarnemingen Overzicht (2)				
Samengesteld door Laura Mudde				
Soort	Aantal	Datum	Plaats	Waarnemer
Zwarte Specht	1	1995-01-04	Cronebos	P.v.d.Poel
Zwarte Specht	1	1995-01-14	Landgoed Oud Bussum	W.Weitjens
Grote Bonte Specht	1	1995-01-14	017, Weesp	A.T.Bijl
Veldleeuwerik	48	1995-01-20	Corvers Akker, Telpost, Hilversum	N.J.Dwars
Waterpieper	1	1994-12-02	Egelshoek, Hilversum	D.Jonkers
Waterpieper	2	1994-12-1e	Noordpolder te Veld, Eemnes	D.Jonkers, N.Dwars
Grote Gele Kwikstaart	1	1994-12-25	Gooiergracht RWZI, Blaricum	D.Jonkers M.de Graaf
Grote Gele Kwikstaart	1	1994-12-25	Gooiergracht, Blaricum	J.van Gestel
Grote Gele Kwikstaart	1	1995-01-07	Gooiersgracht, Noord Blaricum	G.Bieshaar
Witte Kwikstaart	2	1995-01-12	Prinsenstraat, Hilversum	B. & N.J.Dwars
Roodborsttapuit	1	1994-12-01	Langs Pier, Huizen	A.C.Driessen
Kramsvogel	275	1995-01-19	Schoonoord, 's-Graveland	N.J.Dwars
Koperwiek	2	1994-12-24	Gooiergracht, Blaricum	J.van Gestel
Koperwiek	53	1995-01-19	Schoonoord, 's-Graveland	N.J.Dwars
Grote Lijster	1	1995-01-14	Laarder Wasmeer, Laren	D.Jonkers
Grote Lijster	2	1995-01-19	Schoonoord, 's-Graveland	N.J.Dwars
Zwartkop	1	1994-12-10	Tuin Bilderdijklaan, Hilversum	M.Prins
Zwartkop	2	1995-01-07	Voedertafel in eigen tuin, Huizen	B.en A.van den Brink
Staartmees	16	1995-01-17	Surfstrand, Huizen	A.C.Driessen
Matkop	2	1995-01-07	Tuin Rietmeent, Hilversum	P.Schut
Kuifmees	2	1994-12-09	Rietmeent 98 te Hilversum	P.Schut
Kuifmees	2	1994-12-25	Tuin Bilderdijklaan Hilversum	M.Prins
Zwarte Mees	3	1994-12-15	Tuin Bilderdijklaan, Hilversum	M.Prins
Boomkruiper	2	1995-01-07	Landgoed Noord, Hilverbeek 's-Graveland	F.Wilms
Bonte Kraai	1	1994-12-18	Langs Gooimeerdijk (57)	R.Th.Huizenga
Ringmus	12	1994-12-11	Rietmeent 98 te Hilversum	P.Schut
Ringmus	4	1995-01-04	Karnemelksloot, Naarden	B.van den Brink
Ringmus	12	1995-01-15	Tuin Rietmeent, Hilversum	P.Schut
Putter	2	1994-12-01	Langs Pier, Huizen	A.C.Driessen
Putter	3	1994-12-24	Randweg Huizerstraat, Huizen	D.Jonkers M.de Graaf
Putter	2	1995-01-01	Tuin Westhove, Huizen	J.van Gestel
Putter	5	1995-01-05	Karnemelksloot, Naarden	B.van den Brink
Putter	4	1995-01-07	Blokkelaan, Loosdrecht	A.Vermeule
Putter	25	1995-01-20	Dammerkade (25)	A.M.van der Poel
Putter	1	1995-01-24	Fluitekruid, Huizen	A.C.Driessen
Sijs	18	1995-01-01	Tuin Westhove, Huizen	J.van Gestel
Sijs	365	1995-01-20	Hoogt, Peerkamplaan, Hilversum	N.J.Dwars
Sijs	41	1995-01-24	Slangekruid, Huizen	A.C.Driessen
Barmsijs	1	1995-01-04	Karnemelksloot, Volkstuinen, Naarden	B.van den Brink
Kleine Barmsijs	1	1995-01-07	Tuin Rietmeent, Hilversum	P.Schut
Kruisbek	1	1994-12-26	Naarderstraat 170, Huizen	C.Holzenspijs
Goudvink	2	1994-12-21	Siriusstraat te Hilversum	L.v.d.Poel-v.'t Hoff
Goudvink	2	1995-01-18	Rietmeent, Hilversum	P.Schut
Goudvink (Europese v.)	2	1994-12-03	Bosjes bij kruising 't Merk, Huizen	J.van Gestel
Goudvink (Europese v.)	1	1995-01-07	Landgoed Noord, Hilverbeek, 's-Graveland	R.Wilms
Goudvink (Europese v.)	1	1995-01-14	Laarder Wasmeer, Laren	D.Jonkers
Appelvink	1	1995-01-13	Karnemelksloot, Naarden	B.van den Brink
Appelvink	1	1995-01-14	Oude Enghweg (gemeentehuis), Hilversum	L.Hartog
Appelvink	3	1995-01-18	Torenlaan, Hilversum	B. & N.J.Dwars
Rietgors	1	1994-12-04	Oude Haven, bij nw.parkje, Huizen	J.Marmelstein

LIJST VAN ADRESSEN DIE U NODIG KUNT HEBBEN

Postadres VWG: VWG Het Gooi e.o., Postbus 1028, 1200BA Hilversum
Postrekening 2529179 t.n.v. Penningmeester VWG Het Gooi e.o.

Het Vogelwerkgroep Bestuur:

Voorzitter:	: R.A.Kole	Torenvalk 22	3752 SK Bunschoten	03499-82303
Sekretaris	: B.den Hoed	Kronenburgerdwarstr.3	1271 PR Huizen	02152-61962
Penningmeester	: L.Mudde	Slauerhoffstraat 6	1382 RR Weesp	02940-11683
SG Algemene Zaken	: L.J.Dwars-Van Achterbergh	Prinsenstraat 15	1211 LS Hilversum	035-233973
SG Avifauna	: G.M.L.Proost	Oostergo 15	1274 JS Huizen	02152-51661
SG Nestkasten	: D.A.Jonkers	Koggewagen 3	1261 KA Blaricum	02152-60456
SG Vogelcursus	: P.van der Poel	Siriusstraat 25	1223 AC Hilversum	035-831592
SG Excursies	: J.J.M.van Velsen	Dotterbloemlaan 39	3742 ED Baarn	02154-18804
SG Communicatie	: P.Schut	Rietmeent 98	1218 AZ Hilversum	02159-36811
SG Natuurbescherming	: R.Kloosterman	Korte Singel 16	1402 SJ Bussum	02159-10562

Waarnemingskaartjes:

Inzenden	: L.Mudde	Slauerhoffstraat 6	1382 RR Weesp	02940-11683
Afhalen	: R.G.Moolenbeek	Mr.J.C.Bühmannlaan 42	1244 PH Ankeveen	035-562641
	: W.J.A. Hoeffnagel	Krekelmeent 72	1218 ED Hilversum	02159-19356
	: P.van der Poel	Siriusstraat 25	1223 AL Hilversum	035-831592
	: J.J.M.van Velsen	Dotterbloemlaan 39	3742 ED Baarn	02154-18804

Waarnemingskaartjes kunnen bij alle bestuursleden worden ingeleverd.

Andere Nuttige Adressen:

Controleur Vogelwet	: R.G.Moolenbeek	Mr.J.C.Bühmannlaan 42	1244 PH Ankeveen	035-562641
Consulent Vogelbescherming en Vrije Vogelreservaten:	R.Kloosterman	Korte Singel 16	1402 SJ Bussum	02159-10562
Aanmelding Vogelcursus	: A.v.Klaveren-Van Oord	Berkenhof 3	1241 VP Kortenhoef	035-561426
Eempolderellingen	: R.van Veen	Hoflaan 17	1241 XL Kortenhoef	035-563642
Vogelasiel Het Gooi	: W.van Ingen-Den Oude	J.v.Schimmelstr.6	1411 VS Naarden	02159-45658

Voor ongelukken en/of problemen, welke ontstaan tijdens activiteiten van de Vogelwerkgroep, is de vereniging op geen enkele wijze verantwoordelijk te stellen.

Contributie: Voor leden f. 20,- (minimaal), huisgenootleden f. 7,50 (minimaal).
Bij voorkeur betalen aan het begin van het kalenderjaar met de van ons ontvangen acceptgirokaart.

Opzegging van het lidmaatschap dient te geschieden vóór 1 november van elk kalenderjaar.

In verband met de afsluiting der boeken door de penningmeester dienen declaraties voor gemaakte kosten vóór 1 december bij de coördinator van de betreffende subgroep te worden ingediend.

"De Korhaan"
Uitgave Vogelwerkgroep Het Gooi e.o.
Postbus 1028, 1200 BA Hilversum

port betaald
Hilversum

XH 3016673 M
RIJKSMUSEUM NAT HIST

POSTBUS 9517
2300RA LEIDEN